

KA SMANJENJU SIROMAŠTVA DECE

Resursi, zaključci i preporuke klastera
organizacija za decu

KA SMANJENJU SIROMAŠTVA DECE
Resursi, zaključci i preporuke klastera organizacija za decu

Izdavač:

Punta,

Kej Mike Paligorića 8, Niš

Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine

Trg učitelj Tase 2, Niš

Za izdavača

Srđan Pavlović

Olgica Bajić

Štampa

Punta - Niš

Tiraž

650

ISBN 978-86-7990-009-8

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

316.344.23-053.2/.6(497.11)
316.442-053.2/.6-058.34(497.11)
364-22-053.2/.6-058.34(497.11)
061.2(497.11)

KA smanjenju siromaštva dece: resursi,
Zaključci i preporuke klastera organizacija
za decu. – Niš: Punta : Društvo za zaštitu i
unapređenje mentalnog zdravlja dece i
omladine, 2008 (Niš: Punta). – 56 str.:
graf. prikazi, tabele; 24 cm. – (Program
„Kontakt organizacije civilnog društva“)
Tiraž 650.

ISBN 978-86-7990-009-8

a) Сиромашна деца – Заштита – Србија
b) Невладине организације – Србија
COBISS.SR-ID 149082892

KA SMANJENJU SIROMAŠTVA DECE

Resursi, zaključci i preporuke klastera organizacija za decu

<http://www.prsp.sr.gov.yu/aktuelno/kocd.jsp>

Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine
Tim potpredsednika Vlade za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva
Program „Kontakt organizacije civilnog društva“
Telefon: + 381 18 234 192, 528 835 imajl: drustvonis@beotel.net, www.oknis.org.yu

Sadržaj

<i>Uvod</i>	6
<i>Klaster za decu</i>	7
<i>Rezultati analize klastera za decu</i>	8
<i>Nivo informisanosti OCD o SSS, Timu potpredsednika Vlade za sprovodenje SSS, Savetu za prava deteta, NPA</i>	9
<i>Učešće u izradi LPA za decu</i>	11
<i>Saradnja organizacija iz klastera za decu sa lokalnom samoupravom</i>	12
<i>Preporuke za poboljšanje saradnje sa lokalnom samoupravom</i>	13
<i>Saradnja sa Vladinim telima, resornim ministarstvima</i>	15
<i>Problemi dece koje organizacije iz klastera za decu identifikuju kao najvažnije</i>	17
<i>Problemi i smetnje koji otežavaju rad organizacija iz klastera za decu</i>	19
<i>Doprinos sprovodenju Strategije za smanjenje siromaštva</i>	20
<i>Preporuke klastera za decu</i>	25
<i>Preporuke i zaključci sa regionalnih sastanaka</i>	25
<i>Preporuke i zaključci sa sektorskih sastanaka</i>	28
<i>Preporuke Savetu za prava deteta</i>	34
<i>Preporuke Ministarstvu prosvete</i>	34
<i>Preporuke Ministarstvu rada i socijalne politike</i>	35
<i>Preporuke Ministarstvu zdravlja</i>	36
Annex	
▪ <i>Direktorijum Klastera za decu</i>	37
▪ <i>Spisak OCD sa listom strateških dokumenata na čijoj su izradi bili angažovani</i>	55

Uvod

Tim potpredsednika Vlade za sprovođenje Strategije za smanjenje siromaštva (SSS) pokrenuo je program „Kontakt organizacije civilnog društva“ (KOCD) nakon konsultativnog procesa sa predstavnicima organizacija civilnog društva (OCD). Cilj programa KOCD je aktivno uključivanje OCD u sprovođenje, monitoring i evaluaciju sprovođenja SSS i uspostavljanje saradničkog odnosa između državnih institucija i nevladinog sektora u sprovođenju SSS. Osnovni preduslov za ostvarivanje ovog cilja je uspostavljanje mehanizama dvosmerne komunikacije i protoka informacija između Tima potpredsednika Vlade za sprovođenje SSS, ostalih Vladinih institucija, resornih ministarstava i organizacija civilnog društva.

Aktivnosti programa treba da doprinesu rešavanju pitanja koja se tiču zastupanja interesa i poboljšanja položaja osetljivih grupa. Strategija za smanjenje siromaštva prepoznaće sedam grupa koje su posebno izložene riziku od siromaštva – decu, mlade, žene, stare, izbegla i interna raseljena lica, Rome i osobe sa invaliditetom.

Za kontakt organizacije civilnog društva izabrane su: deca – [Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine](#), Niš; mladi – [Gradanske inicijative](#), Beograd; žene – [Autonomni ženski centar protiv seksualnog nasilja](#), Beograd; stari – [UG „Snaga prijateljstva“– Amity](#), Beograd; izbeglice i interna raseljena lica – [Grupa 484](#), Beograd, Romi – [Romski informativni centar](#), Kragujevac; osobe sa invaliditetom – [Centar za samostalni život invalida Srbije](#), Beograd; [Jedinica za upravljanje programom je Centar za razvoj neprofitnog sektora](#), Beograd.

Klaster za decu

Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine izabrano je za kontakt organizaciju civilnog društva za decu. Prvi korak ka realizaciji ovog programa bio je okupljanje organizacija civilnog društva koje rade sa decom u klaster/grupu koja će zajednički nastupati i na osnovu sinergije bogatog i neposrednog iskustva u radu sa decom formulisati preporuke, zajedničke stavove i predloge koji će biti upućivani Timu potpredsednika Vlade za sprovođenje SSS, resornim ministarstvima i Savetu za prava deteta Vlade Republike Srbije.

Klasteru za decu priključile su se 54 organizacije iz 36 opština. Ove organizacije su svojim aktivnostima obuhvatile preko 40.000 dece i ostvarile saradnju sa osnovnim i srednjim školama, predškolskim ustanovama, centrima za socijalni rad, zdravstvenim institucijama i drugim ustanovama, lokalnim samoupravama i resornim ministarstvima. Obuhvatile su svojim radom gotovo sve kategorije dece koja su pogodena siromaštvom – romsku, raseljenu i izbeglu, decu sa smetnjama u razvoju, decu bez roditeljskog staranja, decu koja su zlostavljana i zanemarivana, decu van sistema, decu ulice.

Organizacije iz klastera primenjuju različite načine delovanja: od zastupanja, preko senzitivizacije za rešavanje problema marginalizovane dece, do iniciranja i učešća u izradi strateških dokumenata i njihove realizacije na lokalnom i nacionalnom nivou.

Ciljne grupe organizacija iz klastera za decu su:

Deca/mladi/odrasli iz marginalizovanih grupa

■ deca i mladi

- sa invaliditetom,
- romske nacionalnosti,
- bez roditeljskog staranja,
- iz vaspitno-popravnih domova
- čije su porodice: samohrani roditelji, siromašne, izbegle, raseljene,

■ roditelji,

- stara lica,
- žrtve nasilja u porodici,
- nezaposleni,
- izbegla i raseljena lica,
- manjinska (romska) zajednica.

Ciljnu grupu klastera za decu predstavljaju i oni koji su odgovorni za kreiranje politika i donošenje odluka:

- donosioci odluka na nacionalnom i lokalnom nivou,
- profesionalci koji rade sa decom i mladima (u obrazovnom, zdravstvenom i sistemu socijalne zaštite),
- mediji,
- biznis sektor,
- organizacije civilnog društva,
- građani.

Rezultati analize klastera za decu

Analizirali smo koliko su organizacije koje rade sa decom upoznate sa Strategijom za smanjenje siromaštva, aktivnostima Tima potpredsednika Vlade za sprovođenje SSS, aktivnostima Saveta za prava deteta Vlade Republike Srbije, sa Nacionalnim planom akcije za decu, da li su bili uključeni u izradu lokalnih planova akcije za decu i njegovu implementaciju, kakva su njihova iskustva u saradnji sa organima lokalne samouprave, Vladinim telima, resornim ministarstvima i agencijama. Analiza je obuhvatila i pitanja koja se odnose na probleme koje su OCD imale u toku rada i koji su predstavljali smetnju i pretnju za uspeh realizacija programa.

Jedan od rezultata analize je direktorijum OCD koje imaju decu kao ciljnu grupu. Pored osnovnih informacija o OCD, direktorijum sadrži i podatke o značajnim ostvarenim projektima, tekućim projektnim aktivnostima organizacije, sektorima koji su projektnim aktivnostima obuhvaćeni (zdravlje, obrazovanje, socijalna zaštita), kategorijama dece koju obuhvataju (deca sa smetnjama u mentalnom i fizičkom razvoju, deca romske nacionalnosti, raseljena, izbegla, deca bez roditeljskog staranja, deca žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, iskorišćavanja i nasilja, deca van sistema), geografskim područjima koja pokrivaju. Direktorijum je postavljen na sajt naše organizacije <http://www.oknis.org.yu/zadecu>. Softver koji je iskorišćen za izradu sajta pruža mogućnost OCD da same neposredno ažuriraju podatke iz direktorijuma.

Ostali rezultati analize su: lista tela opštinskih/lokalnih samouprava sa kojima OCD sarađuju, preporuke OCD u vezi sa poboljšanjem saradnje sa lokalnom samoupravom, spisak OCD sa listom strateških dokumenata na čijoj izradi su bili angažovani, lista Vladinih tela, resornih ministarstava sa kojima OCD sarađuju i iskustva OCD u saradnji sa njima, identifikovanje problema koji otežavaju rad OCD.

Došli smo i do podataka o nivou informisanosti organizacija o SSS, aktivnostima Tima potpredsednika Vlade za sprovođenje SSS, aktivnostima Saveta za prava deteta, Nacionalnom planu akcije za decu, lokalnim planovima akcije za decu, DevInfo bazi podataka.

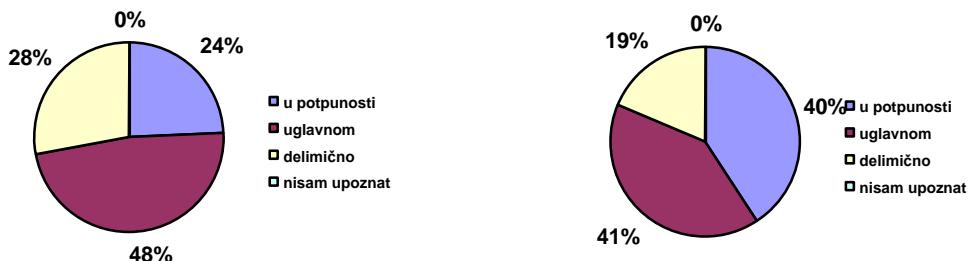
Napredak postignut na nivou informisanosti organizacija iz klastera za decu proveren je još jednom anketom nakon implementacije programskih aktivnosti.

Nivo informisanosti OCD o

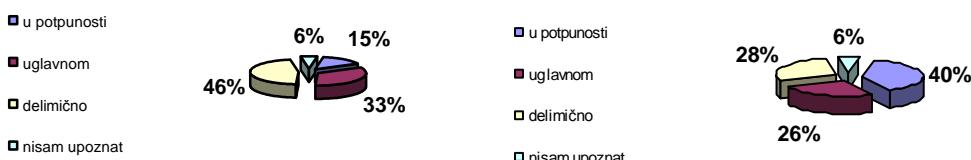
- Strategiji za smanjenje siromaštva,
- aktivnostima Tima potpredsednika Vlade za sprovođenje Strategije za smanjenje siromaštva,
- aktivnostima Saveta za prava deteta Vlade Republike Srbije,
- Nacionalnom planu akcije za decu,

Organizacijama su bila ponuđena četiri odgovora na osnovu kojih su mogli da procene i odredite stepen svoje informisanosti o Strategiji za smanjenje siromaštva, aktivnostima Tima potpredsednika Vlade za sprovođenje SSS, aktivnostima Saveta za prava deteta Vlade Republike Srbije i Nacionalnom planu akcije za decu. Nivo informisanosti su određivali na osnovu skale: upoznat/a – u potpunosti, uglavnom, delimično, nije upoznat/a.

Od 54 OCD, na početku projekta, sa **Strategijom za smanjenje siromaštva** bilo je upoznato u potpunosti 13 OCD (24%), uglavnom 26 OCD (48%), delimično 15 OCD (28%). Nije bilo OCD koja nije upoznata sa SSS. Nakon završne evaluacije rezultati su sledeći: u potpunosti je upoznato 22 OCD (40%), uglavnom 22 OCD (40%), delimično 10 OCD (19%).

Sa aktivnostima **Tima Vlade za sprovođenje Strategije za smanjenje siromaštva** u potpunosti je bilo upoznato 8 OCD (15%), uglavnom 18 OCD (33%), delimično 25 OCD (46%) i nisu bile upoznate sa aktivnostima 3 OCD (6%). Nakon završne evaluacije rezultati su sledeći: u potpunosti 22 OCD (40%), uglavnom 14 OCD (26%), delimično 15 OCD (28%), nisu upoznate sa aktivnostima 3 (6%).

Sa aktivnostima **Saveta za prava deteta Vlade Republike Srbije** u potpunosti je bilo upoznato 7 OCD (13%), uglavnom 9 OCD (17%), delimično 25 OCD (46%) i 13 OCD (24%) nije upoznato. Nakon završne evaluacije utvrdili smo da je u potpunosti upoznato 11 OCD (20%), uglavnom 15 OCD (28%), delimično 15 OCD (28%), a da sa aktivnostima Saveta nisu upoznate 13 OCD (24%).

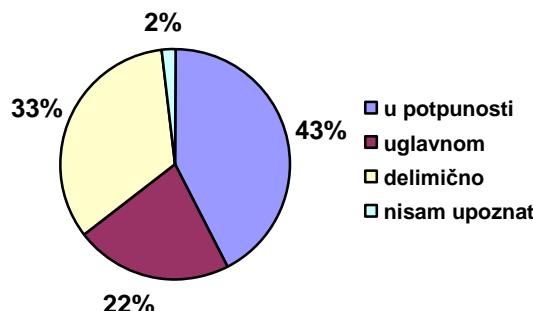
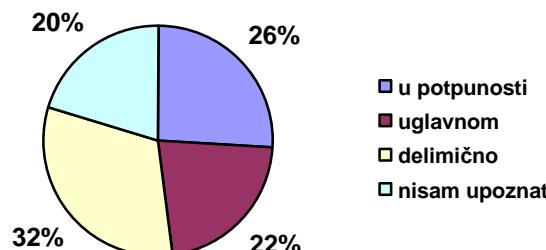
- nisam upoznat
- delimično
- uglavnom
- u potpunosti

- nisam upoznat
- delimično
- uglavnom
- u potpunosti

Sa **Nacionalnim planom akcije za decu** bilo je upoznato u potpunosti 14 OCD (26%), uglavnom 12 OCD (22%), delimično 17 (32%) i nije bilo upoznato 11 OCD (20%). Nakon završne evaluacije utvrdili smo da su u potpunosti upoznate 23 OCD (43%), uglavnom 12 OCD (22%), delimično 18 OCD (33%), nisu upoznate sa NPA 1 (2%).

Učešće u izradi LPA za decu

Sledeći segment Upitnika bio je posvećen izradi LPA za decu i učešću OCD u njegovoj izradi i sprovođenju, kao i njihovoj informisanosti o DevInfo sistemu. Jedanaest organizacija nije znalo da li je u njihovoj opštini izrađen LPA za decu, 9 OCD je imalo informaciju da je u njihovoj opštini izrađen LPA za decu, a 2 OCD da je u njihovoj opštini izrada LPA za decu u toku.

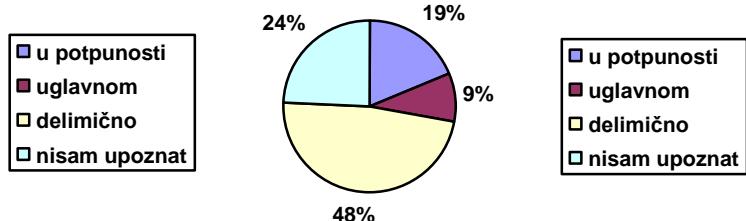
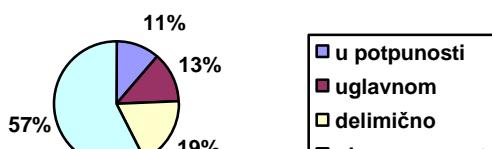
Osam OCD je učestvovalo u izradi **Lokalnog plana akcije za decu** u svojoj opštini.

1. Pralipe, Pirot
2. Pirog, Pirot
3. Logos, Pirot
4. Đurđevdan, Bela Palanka
5. Nexus, Vranje
6. Nova vizija, Prijepolje
7. Centar za dečija prava, Kraljevo
8. Naši snovi, Valjevo

Organizacije koje su bile uključene u izradu LPA smatraju da su bile prihvачene od strane organa lokalne samouprave tokom izrade **Lokalnog plana akcije za decu** kao ravnopravni partner, njihovi predlozi su razmatrani i mogli su da utiču na kreiranje LPA.

Od 8 OCD 4 organizacije su uključene u proces **sprovođenja** Lokalnog akcionog plana u svojim opštinama, dok je 4 OCD navelo da nisu ni na koji način uključeni u proces implementacije LPA za decu.

Od 54 OCD sa **DevInfo bazom** je u potpunosti upoznato 6 OCD (11%), uglavnom 7 (13%), delimično 10 (19%) i nije upoznato 31 OCD (57%). Rezultati završne evaluacije su sledeći: u potpunosti upoznate 10 OCD (19%), uglavnom 5 OCD (9%), delimično 26 (48%) i

Saradnja organizacija iz klastera za decu sa lokalnom samoupravom

OCD ostvarile su saradnju sa sledećim organima lokalne samouprave:

- sa predsednikom opštine,
- sa potpredsednikom opštine,
- sa opštinskim većem,
- sa predsednikom lokalne skupštine,
- sa gradskim menadžerom,
- sa Odsekom za društvene delatnosti,
- sa Odsekom za socijalnu zaštitu,
- sa Odeljenjem za socijalnu politiku pri Skupštini grada,
- sa Gradskom upravom za dečiju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu,
- sa Gradskom upravom za obrazovanje,
- sa Sekretarijatom za obrazovanje,
- sa Odborom za smanjenje siromaštva,
- sa Odborom za prevenciju bolesti zavisnosti,
- sa Kancelarijom za lokalni ekonomski razvoj,
- sa Savetnikom za pitanja manjina,
- sa Povereništvom za izbegla i raseljena lica,
- sa Romskom kancelarijom opštine,
- sa Odeljenjem za informatiku i razvoj,
- sa Timom za izradu LPA,
- sa Timom za izradu strategije razvoja

Saradnju sa lokalnom samoupravama organizacije iz klastera za decu ocenjuju veoma različito. Iskustva koja organizacije imaju sa lokalnom samoupravom kreću se od krajnje pozitivnih do veoma negativnih, od primera otvorene saradnje do primera nepoverenja i zaziranja od OCD-a. OCD ukazuju na promenljivost odnosa lokalne samouprave prema organizacijama građanskog društva. Taj odnos prema OCD veoma često zavisi od političke volje, političkih promena i opredeljenja pojedinaca na vlasti. U nekim opštinama OCD su ostvarile uspešnu saradnju zasnovanu na međusobnom razumevanju sa lokalnom samoupravom. Ostvarile su partnerski odnos koji im omogućuje da zajedno rade na realizaciji projekata. Lokalna samouprava u tim opštinama finansijski podržava aktivnosti organizacija (zakup prostorija, grejanje) i njihove projekte.

S druge strane, jedan deo organizacija veoma teško uspostavlja saradnju sa lokalnom samoupravom i ostaje bez njene finansijske podrške. Saradnju obično uslovljavaju strani donatori i agencije koje finansiraju određene projekte. Kada se strani donatori povuku prestaje i potreba za daljom saradnjom sa nevladinim organizacijama. U tim opštinama lokalna samouprava je i dalje nedovoljno otvorena za saradnju sa OCD, ima velike predrasude, nepoverenje i stereotipe o OCD, te u takvoj situaciji istinske saradnje i partnerstava nema. U nekim opštinama pruža se podrška onim organizacijama koje su politički bliske lokalnoj vlasti, biraju se ljudi za saradnju prema političkoj opredeljenosti i na osnovu ličnih poznanstva. Lokalna samouprava često ne poznaje kapacitete kojima lokalna sredina raspolaže. Zbog jakog uticaja politike postoji izvesno nepoverenje i nezainteresovanost u odnosu na nevladine organizacije koje ulažu napor da

uspostave komunikaciju sa vlastima, da zastupanjem interesa svojih ciljnih grupa pomognu da građani što više učestvuju u procesu donošenja odluka, planova, programa, strategija. Svaka promena vlasti na lokalnom nivou često znači i prekid sa aktivnostima i projektima prethodne vlasti. Kao jedan od problema posebno je istaknuto da nema kontinuiteta u razvoju, planiranju, saradnji sa OCD, pa su organizacije primorane da uvek kreću iz početka sa svakom novom vlasti.

Preporuke za poboljšanje saradnje sa lokalnom samoupravom

Organizacije iz klastera za decu dale su svoje preporuke kako bi se saradnja sa lokalnom samoupravom poboljšala.

Istiće se potreba za izgrađivanjem **odnosa između OCD i lokalne samouprave koji bi imao institucionalni karakter**. Formiranje **koordinacionog međusektorskog tela na nivou lokalne samouprave** u koju bi bili uključeni i predstavnici OCD mogao bi da predstavlja institucionalni okvir saradnje. Na taj način bi se na nivou lokalne samouprave uspostavio kanal koji bi omogućio ravnopravno učešće predstavnicima OCD u rešavanju ključnih pitanja koja su u vezi sa njihovim ciljnim grupama. Uspostavljanjem institucionalnog okvira na lokalnom nivou saradnja lokalne samouprave i organizacija civilnog sektora ne bi zavisila od volje pojedinaca. Posebno se ističe potreba za izgrađivanjem poverenja i razumevanja između OCD-a i lokalnih vlasti. Zato su neophodni češći direktni susreti između predstavnika OCD-a i lokalne vlasti koji bi rezultirali zajedničkim aktivnostima i projektima za rešavanje lokalnih problema.

Neophodna je i **decentralizacija** vlasti, prenos većih nadležnosti na opštine kako bi mogle da budu efikasnije u rešavanju lokalnih problema. Međutim, decentralizacija ne predstavlja samo mogućnost da opština dobije veća finansijska sredstva, već znači i veće nadležnosti i odgovornost za lokalni održivi razvoj. To zahteva od opštine srednjoročno i dugoročno planiranje. U procesu strateškog planiranja neophodno je na lokalnom nivou obezbediti direktno učešće OCD-a stvaranjem uslova za konsultativni proces u kome bi OCD bile prihvачene kao ravnopravan partner. Na opštini je da izdvoji finansijska sredstva za izradu lokalnih planova akcija i, kasnije, budžetska sredstva za njihovu realizaciju. U cilju postizanja pune transparentnosti procesa sprovođenja usvojenih strateških dokumenata na lokalnoj samoupravi je da odvoji budžetska sredstva za konkurse namenjene organizacijama civilnog društva. Saradnja lokalne vlasti i OCD treba da se odvija na transparentan način i da se zasniva na kvalitetu projekata OCD.

Sprovodenje Strategije za smanjenje siromaštva na nivou lokalne samouprave, uz učešće i međusobnu saradnju predstavnika lokalnih samouprava, nevladinog i privatnog sektora, kao i donatora, jedan je od osnovnih principa njenog sprovođenja. Budući da su deca najviše pogodjena siromaštvom, organizacije iz klastera za decu smatraju da su **lokalni planovi akcije za decu (LPA)** instrument koji može osigurati integrisanje smanjenja siromaštva dece kao cilj u redovne aktivnosti jedinica lokalne samouprave. Kroz proces izrade LPA postiće će se i senzibilisanje donosioca odluka na nivou lokalne samouprave za pitanja dece.

Lokalni planovi akcije za decu omogućuju implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva na nivou lokalne samouprave i mogu osigurati integrisanje smanjenja siromaštva dece kao cilj u redovne aktivnosti jedinica lokalne samouprave. Proces decentralizacije i prenosa većih ovlašćenja na lokalnu samoupravu treba da bude

praćeno i njihovom većom brigom i programima namenjenim deci, a koji će na lokalnom nivou doprineti unapređenju položaja dece. Zato u vezi sa promocijom LPA za decu predlažemo uspostavljanje saradnje sa Stalnom konferencijom gradova i opština kao nacionalnom asocijacijom lokalnih vlasti. **U saradnji sa SKGO treba osigurati da sve lokalne samouprave budu upoznate sa značajem i potrebom izrade i sprovođenja LPA za decu.**

Kao jedan od problema identifikovana je i dostupnost informacija od javnog značaja na nivou lokalne samouprave. U vezi s tim lokalna samouprava treba da obezbedi veću dostupnost informacija za organizacije i građane preko medija, organizacijom tribina i javnih rasprava.

U vezi sa položajem romske dece koja su posebno pogodena siromaštvom, OCD ukazuju na potrebu da **lokalna samouprava treba, u saradnji sa romskom zajednicom, da napravi lokalnu strategiju za poboljšanje položaja romske zajednice u lokalnu u okviru četiri osnovne oblasti Dekade Roma: zdravstvo, zapošljavanje, stanovanje i obrazovanje i da se ovaj dokument usvoji u lokalnom parlamentu.** Za realizaciju ovog dokumenta treba obezbediti sredstva u opštinskom budžetu i postaviti koordinatora za romska pitanja u lokalnoj samoupravi koji će biti u funkciji medijatora između lokalne samouprave i romske zajednice.

Saradnja sa Vladinim telima, resornim ministarstvima

Organizacije iz klastera za decu uspostavile su saradnju sa sledećim Vladinim telima/institucijama, resornim ministarstvima:

- Ministarstvo prosvete
- Ministarstvo rada i socijalne politike
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo kulture
- Ministarstvo finansija
- Ministarstvo omladine i sporta
- Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu
- Ministarstvo za dijasporu
- Ministarstvo spoljnih poslova
- Ministarstvo zaštite životne sredine
- Ministarstvo rudarstva i energetike
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Ministarstvo pravde
- Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje i kulturu
- Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu
- Pokrajinski sekretarijat za zaštitu životne sredine i održivi razvoj
- Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova
- Pokrajinski sekretarijat za propise, upravu i nacionalne manjine
- Tim potpredsednika Vlade za sprovođenje SSS
- Savet za prava deteta Vlade Republike Srbije
- Poverenik za informacije od javnog značaja
- Komesarijat za izbeglice Republike Srbije
- Koordinaciono telo za opštine Preševo, Bujanovac i Medveda
- Školska uprava
- Republički zavod za zdravstveno osiguranje
- Zavod za zaštitu prirode
- Nacionalna služba za zapošljavanje
- Nacionalni tim za sprečavanje preprodaje ljudi

Nekadašnja ministarstva

- Ministarstvo nauke i životne sredine
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- Ministarstvo za ekonomске odnose sa inostranstvom
- Ministarstvo turizma

Organizacije iz klastera za decu su po pitanju saradnje sa institucijama na nacionalnom nivou podeljene. Jedan deo organizacija je zadovoljan saradnjom, dok su iskustva drugih OCD veoma nepovoljna. Organizacije iz klastera za decu ukazuju na nemogućnost uspostavljanja komunikacije i direktnih sastanaka sa predstavnicima Vlade, neodgovaranje na telefonske pozive, neblagovremeno informisanje, dugo čekanje na odgovore, na podršku koja nije suštinska već samo deklarativna, nedostatak jasne informacije, uniformna pisma i odgovore bez jasne veze sa pitanjem i problemom, glomaznu proceduru za zakazivanje prijema i komplikovanu birokratiju. Kod jednog dela organizacija postoji utisak da su OCD

van Beograda u neravnopravnom položaju u odnosu na organizacije iz glavnog grada, da su predstavnici Vladinih institucija nezainteresovani za OCD van Beograda i za njihove aktivnosti i da im je zbog toga mnogo teže da dođu do adekvatnih i blagovremenih informacija. Pored toga, neke OCD smatraju da Vladine institucije sarađuju sa njima samo pod pritiskom stranih donatora. Ne izdvajaju se sredstva iz republičkog budžeta, što znači da se rad OCD smatra nedovoljno kvalitetnim i neprihvatljivim. Poseban problem predstavlja neblagovremeno informisanje o projektima i programima koje Vlada i resorna ministarstva planiraju i sprovode a koje su od interesa za OCD i decu kao ciljnu grupu. Veliki problem u kontinuranom radu predstavlja promene vlada. U velikom broju slučajeva sve počinje ispočetka ili se na nastavak realizacije već započetih projekata čeka mesecima dok se nova politička garnitura ne upozna sa radom resornog ministarstva.

Problemi dece koje organizacije iz klastera za decu identifikuju kao najvažnije

Organizacije iz klastera za decu identifikovale su brojne probleme na čijem se rešavanju angažuju, a koji suštinski spadaju u domen **prava deteta**, odnosno u vezi su sa primenom i poštovanjem UN Konvencije o pravima deteta. Odrasli ne prepoznavaju ili ne prepoznavaju dovoljno dete kao subjekt prava i nosica zahteva prema državi u ostvarivanju tih prava. Zato veliki broj organizacija koje rade sa decom stavlaju u prvi plan svoga rada punu primenu i poštovanje odredbi iz Konvencije o pravima deteta i svoje aktivnosti planiraju tako da se omogući potpuna i ravnopravna participacija dece.

Jedan od ozbiljnih problema sa kojim se suočava naše društvo, a kojim se direktno i indirektno bave i organizacije iz klastera za decu, jeste **siromaštvo dece u Srbiji**. Procene su da je trećina od ukupnog broja dece u Srbiji na različite načine pogodjena siromaštvom. Posledice siromaštva u Srbiji su značajno kršenje prava deteta – prava na život, opstanak i razvoj, prava na obrazovanje, prava na učešće i odlučivanje, prava na igru, kao i pojava dečijeg rada i diskriminacije. Po pravilu siromaštvo povlači za sobom i društvenu isključenost dece sa svim negativnim implikacijama na sve ostale oblasti života deteta. U vezi s tim organizacije iz klastera posebno ukazuju na **društvenu isključenost dece** (isključenost marginalizovane dece iz glavnih društvenih tokova - nemogućnost učešća dece u procesima donošenja odluka od značaja za njih, pristup odgovarajućim edukativnim, zabavnim, kulturnim sadržajima), socijalnu zapuštenost, loše zdravstveno stanje dece, diskriminaciju i segregaciju. U posebno teškoj situaciji su **deca koja su bez državljanstva naše zemlje, koja nisu registrovana, pa su tako formalno i bez imena**, iako je to jedno od prava koje se garantuje svakom detetu i našim Ustavom i Konvencijom o pravima deteta. Ta deca ne postoje, ona su van svakog sistema i potiču iz najsramašnjih porodica. To otežava ostvarenje primarne zdravstvene zaštite dece, socijalne zaštite, prava na obrazovanje. Primarna zdravstvena zaštita dece bez dokumenata je besplatna, ali ne postoji način da lekove koje lekari prepišu na recept dobiju besplatno, tako da roditelji moraju da plaćaju lekove, iako se radi o ljudima koji su ispod linije siromaštva. Deca koja nisu u sistemu ne vakcinišu se na vreme. Deca bez dokumenata nisu obuhvaćena merama klasične socijalne zaštite za ublažavanje posledica ekstremnog siromaštva porodice. Ne postoje pouzdani podaci koliko dece nije obuhvaćeno obrazovanjem. Deca koja se upišu u školu bez dokumenata ne mogu da dobiju svedočanstvo o završenom razredu bez izvoda iz Matične knjige rođenih.

Deca su izložena nasilju u porodici, društvu, negativnim uticajima sredine. Stoga je **zaštita dece od nasilja** jedna od oblasti u kojoj se angažuju i organizacije iz klastera za decu.

One vide **obrazovanje** kao ključno za izlazak iz siromaštva koje se međugeneracijski prenosi. Zbog toga su mnoge aktivnosti usmerene upravo na podršku deci iz marginalizovanih grupa da ostvare svoje pravo na obrazovanje. Veoma često, nedostaje podrška društva marginalizovanoj deci da se uključe i ostanu u sistemu redovnog obrazovanja. Nažalost, često je i kvalitet obrazovanja siromašnih nezadovoljavajući. Kod roditelja te dece ne postoji svest o značaju ranog razvoja i školovanja, a s tim u vezi je i nedovoljna obuhvaćenost dece obaveznim predškolskim pripremnim programom. Pored ostalog, postoji

nedovoljan broj vannastavnih aktivnosti edukativnog i kreativnog sadržaja, škole su zatvorene za planiranje i pružanje mogućnosti da se slobodno vreme organizuje na kvalitetan način, nedostaju dečiji i omladinski klubovi.

Deca sa smetnjama u fizičkom i metalnom razvoju su u većini slučajeva dvostruko izolovana: izolovana od porodice i lokalne zajednice u ustanovama socijalne zaštite koje su i same izolovane. Roditelji su obično slabo informisani o pravima iz socijalne zaštite, mali broj dece sa smetnjama u fizičkom i mentalnom razvoju je obuhvaćen obrazovanjem, ne postoji puna podrška za ostanak i inkluziju te dece u lokalnu zajednicu i školu.

Problemi i smetnje koji otežavaju rad organizacija iz klastera za decu

Veliki broj organizacija iz klastera za decu ukazuje na nepovoljno zakonsko okruženje i zakonski okvir koji otežavaju rad organizacija civilnog društva. Izlaz iz te situacije vidi se u **usvajanju Zakona o udruženjima** koji je u skupštinskoj proceduri i čije usvajanje i dalje nije izvesno.

Većina organizacija deluje u lokalnoj sredini i **nepostojanje podrške lokalnih vlasti** za njihove aktivnosti predstavlja veliki problem. Na lokalnom nivou OCD se sreću sa nepostojanjem volje lokalne samouprave da se angažuje na izradi LPA za decu, što pokazuje njihovu nezainteresovanost za probleme dece i odsustvo potrebe za planiranjem u oblastima koje mogu da unaprede položaj dece. Smetnja organizacija civilnog društva je i politika lokalne samouprave, njihove predrasude prema civilnom sektoru i stereotipi o organizacijama. Istiće se i problem nedostatka podrške republičkih institucija i nedostupnost resornih ministarstava.

Zatim, OCD ukazuju na **nepostojanje koordinacije između republičke, gradske i opštinske vlasti**. To veoma često onemogućava ili otežava realizaciju projekata na lokalnom nivou, i u slučajevima kada postoji podrška republičkih organa.

Za organizacije koje rade sa decom problem predstavlja i **zatvorenost i nespremnost škola na saradnju**. Susreću se sa strahom obrazovnih institucija i školskih uprava da deluju bez pismene saglasnosti Ministarstva prosvete. Nailaze na pasivnost i neinformisanost obrazovnih institucija, čemu doprinosi i nedostatak protoka informacija: Ministarstvo prosvete - Školska uprava - obrazovna institucija – nastavnici.

OCD ukazuju i na **lošu saradnju ili odsustvo saradnje sa centrima za socijalni rad** na koje su veoma često upućeni. Loša saradnja ili čak u nekim situacijama i nepostojanje saradnje sa Centrom za socijalni rad otežava sprovodenje aktivnosti.

Organizacije iz klastera ukazuju i na potrebu **decentralizacije u oblasti civilnog sektora**. Imaju utisak da strani donatori podržavaju uglavnom organizacije civilnog sektora iz velikih sredina. U situaciji kada ne postoji jasno opredeljenje opština i Republike za finansiranje projekata, OCD imaju velike probleme da pronađu sredstva za svoje aktivnosti.

Jedan od problema je i **nezainteresovanost javnosti za probleme ugroženih grupa**. U tome organizacije vide ne samo problem već i polje svog delovanja – zainteresovati javnost za pitanja koja su od značaja za unapređenje položaja dece, preventivno delovati preko medija, naročito u oblasti zaštite dece od nasilja, edukovati medije i novinare o etičkom izveštavanju i prevenciji senzacionalističkog izveštavanja.

Doprinos implementaciji Strategije za smanjenje siromaštva

Organizacijama civilnog društva predloženo je da se izjasne u kojoj su od navedenih oblasti (socijalna zaštita, zdravstvena zaštita i obrazovanje dece) posebno zainteresovani za aktivno uključenje u implementaciju **Strategije za smanjenje siromaštva**, definisanje predloga i preporuka, ili da navedu neku drugu oblast za koju su zainteresovani. Mogli su da obeleže više oblasti istovremeno. Za oblast obrazovanja izjasnilo se 47 OCD, za socijalnu zaštitu dece 28 OCD, a za zdravstvenu zaštitu 8 OCD. 16 OCD je pored toga navelo da su pored ponuđenih oblasti delovanja posebno zainteresovani za:

- monitoring i lobiranje za zakonske promene u cilju ostvarivanja i unapređenja prava deteta
- borbu protiv zlostavljanja, zanemarivanje i zloupotrebe dece,
- inkluziju dece sa ometenošću,
- uključivanje dece i mlađih u procese donošenja odluka,
- neformalnu edukaciju dece i mlađih,
- neformalno životno obrazovanje
- programe prevencije bolesti zavisnosti, promociju zdravih stilova života i zaštitu reproduktivnog zdravlja mlađih,
- sport,
- omladinski aktivizam,
- uređenje životnog prostora,
- otvaranje novih radnih mesta, zapošljavanje, prekvalifikaciju, doškolovanje.

Organizacije iz klastera za decu dale su i svoje viđenje na koji način njihove aktivnosti i projekti koje sprovode doprinose implementaciji **Strategije za smanjenje siromaštva**.

U celini, organizacije iz klastera za decu u svojim aktivnostima i projektima vide direktnu povezanost sa Strategijom za smanjenje siromaštva, jer su im u većini slučajeva ciljne grupe najugroženije kategorije društva koje i SSS prepoznaje kao društvene grupe kojima je pomoći najpotrebnija. Projekti OCD su usmereni na podršku deci iz marginalizovanih grupa (romska deca, deca iz hraniteljskih porodica, iz socijalno ugroženih sredina), na decu koja odrastaju u siromašnom socijalnom okruženju koje ima negativne efekte na celokupni razvoj deteta. Angažuju se na zaštiti dece od zlostavljanja, nasilja u porodici, na inkluziji dece sa smetnjom u razvoju u sve nivoje društvenog života i zaštiti od stigmatizacije. OCD poduzimaju konkretnе aktivnosti (kao što su omogućavanje besplatnog oporavka dece sa astmom iz socijalno ugroženih porodica, omogućavanje letovanja i učenja u letnjim kampovima deci iz socijalno ugroženih porodica, manjinskih grupa, organizovanje dnevnog boravka za decu sa smetnjama u mentalnom i fizičkom razvoju) koje doprinese obogaćivanju iskustva dece, poboljšanju njihovog materijalnog stanja, unapređenju njihovog obrazovanja, što sve zajedno doprinosi dečijem pozitivnom razvoju i odrastanju i pomaže da se prekine međugeneracijska transmisija siromaštva.

Kroz projekte koji obezbeđuju dnevni boravak za decu sa smetnjama u razvoju roditeljima je pružena mogućnost da svoju decu ostave u zaštićenim uslovima, kako bi, između ostalog, mogli da se i radno angažuju i ostvare dodatna primanja za svoju porodicu. Osim toga, deci je pružena mogućnost izbora aktivnosti koje odgovaraju njihovim potrebama i mogućnostima, kako bi se maksimalno razvili preostali lični potencijali, koji bi im kroz radnu okupaciju omogućili sticanje posebnih znanja i veština, a kasnije i eventualno zaposlenje.

Aktivnosti OCD usmerene su na povećavanje obuhvata dece/mladih romske nacionalnosti, dece/mladih sa invaliditetom i teškoćama u razvoju redovnim obrazovanjem. Povećanje dostupnosti, tj. obrazovanje i stručno ospozobljavanje dece i mladih iz siromašnih i marginalizovanih grupa direktno je u vezi sa smanjenjem siromaštva i jedan je od ciljeva SSS. Aktivnosti su usmerene na zastupanje koncepta prava na obrazovanje, promociju strateških i zakonskih dokumenata koja ova pitanja regulišu, pripremu i osnaživanje obrazovnih institucija da decu prihvate i obezbede im kvalitetno i kontinuirano školovanje, podršku deci i porodicama da istraju u školovanju i steknu diplome i kvalifikacije za zapošljavanje. Pored toga, OCD nastoje da se u lokalnim sredinama usvoje akcioni planovi kao strateški dokumenti koji su povezani sa nacionalnom SSS. Vodeći se načelom da sami siromašni moraju da učestvuju u smanjenju siromaštva svojim aktivnim učešćem, smatramo da osnovno obrazovanje kao i drugi neformalni vidovi obrazovanja doprinose mogućnosti zapošljavanja i automatski kvalitetnjem životu i smanjenju stope siromaštva.

PODRŠKA VLADI REPUBLIKE SRBIJE U PROCESU INSTITUCIONALIZACIJE SARADNJE SA CIVILNIM SEKTOROM

Predlog pripremile Kontakt organizacije civilnog društva (KOCD): Građanske inicijative, Autonomni ženski centar, Snaga prijateljstva - Amity, Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine, Centar za samostalni život invalida, Grupa 484, Romski informativni centar za sastanak sa potpredsednikom Vlade Republike Srbije, održan 27.03.2008.¹

Polazna osnova međusektorske saradnje trebalo bi da bude jasano opredeljenje Vlade Republike Srbije da prihvata pluralizam i participativnu demokratiju kao načela ustrojstva društva koje daje građankama i građanima legitimno pravo, da kroz različite oblike organizovanja i slobodnog udruživanja, oblikuju i javno zastupaju različite interese i potrebe članova zajednice. Saradnja Vlade RS i civilnog društva morala bi biti utemeljena na prihvatanju zajedničkih vrednosti moderne demokratije, na vrednostima proklamovanim u međunarodnim dokumentima i preporukama Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i Evropske unije, te na vrednostima civilnih inicijativa, i usmerena ka stvaranju efikasnih i delotvornih mehanizama dvosmerne komunikacije koji bi unapredili buduće odnose između Vlade i civilnog društva.

Moguće oblasti saradnje Vlade i organizacija civilnog društva:

Institucionalni mehanizam saradnje Vlade i organizacija civilnog društva (OCD) u funkciji je ostvarivanja nekoliko ciljeva: 1) uspostavljanje stalnog dijaloga između države i OCD u pitanjima od opšteg i zajedničkog interesa; 2) jačanje međusektorske saradnje u oblastima u kojima su OCD važni akteri u formulisanju i realizaciji javnih politika (ljudska prava, izgradnja pravne države rodna ravnopravnost, socijalna zaštita, suzbijanje siromaštva, socijalna inkluzija, obrazovanje, kultura, amaterski sport, održivi razvoj, zaštita čovekove okoline, dobrosusedska saradnja, evro-atlantske integracije, itd); 3) jačanje kapaciteta OCD kao bitnog činioca pluralnog i demokratskog društva.

Načela saradnje između Vlade i civilnog društva trebalo bi da se baziraju na:

- partnerstvu
- transparentnosti rada Vlade i civilnog društva
- nezavisnosti civilnog društva
- obezbeđivanju ravnopravnih mogućnosti za sve, nezavisno od rase, boje kože, pola, jezika, vere, političkog ili drugog uverenja, nacionalnosti, socijalnog porekla, invalidnosti, imovine, rođenja, seksualne orijentacije, obrazovanja, društvenog položaja ili drugih osobina
- promociji nenasilja i aktivnog prihvatanja različitosti
- odgovornosti za korišćenje javnih resursa
- izgradnji socijalnog kapitala

¹ Predlog pripremljen uz podršku Evropskog Centra za neprofitno pravo (ECNL)

- odgovornosti i kodeksu kvaliteta delovanja koji uključuje i načelo finansiranja iz državnog ili lokalnih budžeta.

Politika i principi delovanja institucionalnog/ih mehaniz(a)ma trebalo bi da uključe:

- posvećenost razvoju i *odgovornosti* u odnosu na relevantne međunarodne dokumente;
- jasno određene *nadležnosti* i definisane *odgovornosti* u odnosu na preuzete mandate;
- uspostavljene jasne kriterijume *saradnje i partnerstva*; definisan *sukob interesa*;
- uspostavljena *javnost rada* – dostupne informacije od značaja za rad/aktivnosti civilnog društva i javnost u postupku koncipiranja politika i procesa;
- uspostavljen *javni dijalog* - definisana pravila dvosmerne komunikacije;
- definisana *participativnost i inkluzivnost* – u odnosu na razlike u sektorskim pozicijama, razlike u pozicijama moći, mogući sukob interesa i ekskluzivnost pozicija.
- procenu efekata rada na osnovu kriterijuma koji uzimaju u obzir relevantnost aktivnosti (u odnosu na mandat) i ostvareni uticaj na postizanje pozitivne promene;
- povezano delovanje (sinergija efekata) na svim nivoima (od lokalnog do nacionalnog)

Načela saradnje, politika i principi delovanja treba da budu predmet rasprave u narednom periodu i da uključe širok spektar OCD, koje će kroz konsultativni proces doći do zajedničkih rešenja.

Načini saradnje – institucionalna rešenja i predlozi:

Institucionalni mehanizam saradnje Vlade i OCD može imati različite forme:

- **sporazum** (kompakt) o principima saradnje (Engleska),
- posebna **kancelarija ili odeljenje za saradnju sa OCD pri Vladi** (Slovačka, Češka, Mađarska, Hrvatska, Makedonija, Crna Gora), ili
- neki drugi organizacioni oblik, na primer, **fondacija za razvoj civilnog društva**.

Ovi modeli saradnje uzajamno se ne isključuju. Na primer, u Hrvatskoj i Mađarskoj, pri Vladi deluje kancelarija za saradnju sa OCD. Osim toga, Vlada je osnovala i fondaciju čiji je cilj finansijska i institucionalna podrška civilnom društvu.

Jedan od preduslova uspešne saradnje Vlade i OCD jeste i **podsticajni pravni (i poreski) okvir za delovanje OCD**, odnosno, **donošenje novog Zakona o udruženjima**; radi se o obavezi koju je Republike Srbija preuzela ratifikovanjem Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, a koja još nije ispunjena.

- Osnivanje **kancelarije za saradnju sa OCD** najčešće je prvi korak u izgradnji institucionalnog mehanizma saradnje. Kancelarija obavlja niz poslova kojima se stvara podsticajno okruženje za delovanje OCD i ostvarivanja partnerstva sa državom (i privatnim sektorom): koordinacija saradnje ministarstava i lokalne samouprave sa OCD, predlaganje zakonskih projekata od značaja za OCD, podsticanje filantropije, izrada standarda za finansiranje OCD iz budžeta i prepristupnih strukturnih fondova Evropske unije, sprovođenje projekata Evropske unije u oblastima iz nadležnosti kancelarije, ostvarivanje međunarodne saradnje, podizanje institucionalnih kapaciteta OCD, itd.

Predlog daljih aktivnosti:

- Da Vlada *usvoji dokument* baziran na načelima moderne demokratije, koji bi bio polazna osnova institucionalizovanja i razvijanja buduće saradnje sa civilnim sektorom.
- Da Tim potpredsednika Vlade za implementaciju SSS u saradnji sa Kontakt organizacijama civilnog društva i Kancelarijom za evropske integracije, Timom za održivi razvoj, pripremi predlog (načela, politika i principi saradnje i delovanja, funkcije, zadaci, opis poslova, budžet) za osnivanje mehanizma (Kancelarije) za saradnju sa OCD.
- Rad na ovom predlogu mogao bi da finansira Tim PPV za implementaciju SSS.
- Rok za izradu predloga 3 meseca.
- Navedeni akteri bi mogli koordinirati aktivnosti, kako bi se novi **Zakon o udruženjima** usvojio u Skupštini u roku od tri meseca od dana formiranja nove Vlade.

Beograd, 27.03.2008

Preporuke klastera za decu

U okviru programa KOCD održano je **5 regionalnih sastanaka** – u Nišu, Vranju, Kraljevu, Novom Sadu i Beogradu i **3 sektorska sastanka** posvećena obrazovanju dece, socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti dece.

Sastancima su prisustvovali predstavnici OCD, Tima SSS, Saveta za prava deteta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalne politike, Ministarstva finansija, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva omladine i sporta, Republičkog zavoda za statistiku, pokrajinske i lokalne samouprave.

Na regionalnim sastanicima je predstavljen program i glavni ciljevi – unapređenje saradnje između nevladinog i vladinog sektora, razvijanje mehanizama koji treba da obezbede efikasnu razmenu informacija, definisanje preporuka i stavova šireg foruma građanskog društva.

U fokusu regionalnih sastanaka bila je implementacija SSS na nivou lokalne samouprave: povezivanje procesa decentralizacije i reforme državne uprave sa implementacijom SSS na nivou jedinica lokalne samouprave, uz učešće i međusobnu saradnju predstavnika lokalnih samouprava, nevladinog i privatnog sektora, kao i donatora.

Na sastanicima je predstavljen program KOCD, Strategija za smanjenje siromaštva, Nacionalni plan akcije za decu i u vezi s tim iskustva u izradi LPA za decu i DevInfo baza, GOP kao novi mehanizam upravljanja i planiranja i Instrument pretprihvatanja pomoći IPA 2007 – 2013. Na sastanicima je posebno istaknuta veza SSS i NPA za decu koji suštinski predstavlja sastavni deo SSS.

Pošto je jedan od osnovnih principa sprovođenja SSS integrisanje njenih ciljeva u redovno planiranje lokalnih samouprava, lokalne planove akcije za decu prepoznali smo kao instrument koji omogućuje implementaciju SSS na nivou lokalne samouprave koji može osigurati integrisanje smanjenja siromaštva dece kao cilj u redovne aktivnosti jedinica lokalne samouprave. Zato su na sastanicima prezentovani LPA za decu Pirot, Prokuplja, Vranja, Kraljeva i Kragujevca.

Preporuke i zaključci sa regionalnih sastanaka

Niš

- Proces **decentralizacije** i prenosa većih ovlašćenja na lokalnu samoupravu treba da bude praćen i njenom **većom brigom i programima namenjenim deci** a koji će na lokalnom nivou doprineti unapređenju položaja dece.
- Izrada i sprovođenje LPA za decu zavisi od volje pojedinih donosioča odluka i opština i zato je neophodno da postoji **sistemsko rešenje**, kako bi **izrada i sprovođenje LPA** na neki način bila **obavezujuća za lokalne samouprave**.
- Postoji problem **održivosti projekata za decu** koji su se pokazali kao veoma uspešni u lokalnim sredinama a koji su namenjeni siromašnoj deci, deci sa invaliditetom, deci koja su nedovoljno mentalno razvijena, a za koje nema podrške od lokalne samouprave. Kao rešenje pomenuta je mogućnost da se takvi programi akredituju i dobiju podršku za realizaciju i sprovođenjem LPA za decu .

- Treba pokrenuti **Inicijativu za izradu LPA za decu u Nišu**, koji bi zbog položaja i veličine grada imao i regionalni značaj.

Vranje

- Očekuje se da postojanje **Pravilnika o minimalnim standardima usluga omogući da rad organizacija civilnog društva bude zvanično verifikovan, priznat i uveden u sistem**.
- Potrebno je **razviti mehanizme koji treba da stimulišu lokalne vlasti da razviju alternativne usluge socijalne zaštite**. Postoje velike razlike među lokalnim samoupravama prema iznosima koje predviđaju za socijalnu zaštitu u svojim budžetima, a održivost mnogih projekata upravo zavisi od sredstava dostupnih na lokalnom nivou.
- Na sastanku je postavljen i **problem lica, posebno Roma, koja nemaju zdravstveno osiguranje jer su bez ličnih dokumenata**. Primarna zdravstvena zaštita za decu je besplatna, ali ne postoji način da se lekovi koje lekari prepisu na recept dobiju besplatno, tako da roditelji moraju da plaćaju lekove, iako se radi o ljudima koji su ispod linije siromaštva.
- Postavljeno je pitanje **kako doći do podataka o tome koliko dece nije obuhvaćeno obrazovanjem**. Postoji problem dece koja su nevidljiva za sistem, koja sistem ne prepoznaje i koja zbog toga i ne ulaze u planove državnih organa ili statistiku.
- Javlja se i **problem vakcinacije dece**, posebno vakcinacije na vreme. Koja institucija treba da vodi računa o tome? Deca koja odustanu od školovanja nestaju iz evidencije zdravstvenih ustanova. Lokalne samouprave nemaju mehanizme da proprate koliko ima dece koja su siromašna, raseljena, deca povratnika, koja nisu vakcinisana.
- Zato je neophodna **hitna besplatna registracija ove dece** i njihovo uvođenje u sistem. Institucije mogu ovaj problem da prevaziđu oslanjanjem na saradnju sa NVO koje mogu i koje identifikuju upravo ovu decu kroz svoje programe i projekte.
- Na lokalnom nivou ne postoji zadovoljavajuća **međusektorska saradnja između Centra za socijalni rad, pravosuda, policije, škole, NVO, zdravstva, lokalne samouprave**. Istaknuta je potreba uspostavljanja efikasnog mehanizma saradnje između ovih različitih sektora posebno u slučajevima kada je neophodno delovati urgentno u cilju zaštite dece.

Kraljevo

- Mnogi projekti, koji između ostalog potenciraju saradnju između nevladinog i vladinog sektora, zavise isključivo od stranih donacija, odnosno od programa koje finansiraju strani donatori. Onog trenutka kada prestane finansiranje stranih agencija i donatora, prestaje i projekat. Lokalna samouprava ne preuzima na sebe dalje finansiranje iako se tokom realizacije programa došlo do uspešnih modela koji mogu da posluže kao primeri dobre prakse i da postanu sistemska rešenja. **U lokalnim samoupravama treba da postoji kancelarija koja bi se bavila saradnjom sa NVO** i koordiniranjem finansiranja i prikupljanja sredstava za njihov rad.

- Angažovanjem nevladinih organizacija u Kraljevu deca iz zvaničnog kolektivnog centra identifikovana su i obuhvaćena redovnim školovanjem i obavezni predškolskim programom. Postavlja se pitanje **ko u lokalnoj samoupravi treba da vodi brigu da sva deca budu obuhvaćena redovnim školovanjem** ili zašto sistem ne funkcioniše.
- Promena vlasti otežava primenu već donetih planova i strategija, te sama implementacija treba da manje zavisi od političara, a više od stručnih ljudi u lokalnoj samoupravi.
- Potreban je mehanizam i kanal koji bi osigurao da su ljudi u lokalnim samoupravama upoznati sa nacionalnim strateškim dokumentima.

Novi Sad

- Puno ostvarenje Nacionalnog plana akcije za decu zavisi od realizacije na lokalnom nivou, odnosno, od realizacije u lokalnim samoupravama. Zato je **neophodno da svaka opština izradi svoj Lokalni plan akcije za decu**.
- Ne postoji **servis podrške roditeljima**, posebno za mlade majke koje se nalaze ispod linije siromaštva, za roditelje koji žive u udaljenim ruralnim sredinama. To sa sobom povlači nedostupnost zdravstvenih institucija i usluga – ginekologa, pedijatra. Za porodice pogođene siromaštvoom to su dodatni troškovi za lečenje, odlazak do najbliže zdravstvene ustanove.
- Ministarstvo prosvete ne sprovodi mere koje bi obezbedile **inkluzivno obrazovanje**. Ne postoji obučen kadar za inkluzivno obrazovanje, ne postoji podrška i stručna obuka za nastavnike. Obrazovanje je ključno za izlazak iz kruga međugeneracijskog siromaštva i socijalne isključenosti.
- Potrebno je više ulagati u razvijanje **servisa za decu**, a manje direktnih finansiranja i davanja koja su trenutna i ne rešavaju probleme najsiromašnijih.

Beograd

- Neophodna je **hitna besplatna registracija dece koja nisu upisana u matične knjige rođenih**. Ta deca ne postoje, ona su van svakog sistema i potiču iz najsiromašnijih porodica. To otežava ostvarenje primarne zdravstvene zaštite dece, socijalne zaštite, prava na obrazovanje. Deca koja se i upisu u školu bez dokumenata ne mogu da dobiju svedočanstvo o završenom razredu bez izvoda iz MKR.
- Treba da postoji jasna strategija kako pomoći **deci bez roditeljskog staranja posle 18. godine** kada ona prosto moraju da napuste instituciju. Ključno je obezdatiti zaposlenje za mlade. Ministarstvo finansija treba da uvede poreske olakšice za ona preduzeća koja zaposle određenu kategoriju mlađih ljudi.
- Još uvek nije usvojen Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju. Jedinstveni akcioni plan unapredivanja obrazovanja Roma u R. Srbiji (JAP) se ne sprovodi, prema izveštaju Decade Watch naša zemlja je na pretposlednjem mestu po rezultatima, Ministarstvo prosvete ne sarađuje sa nevladinim organizacijama. Zato je na sastanku zatraženo da se uputi zvanično pismo premijeru Vlade, potpredsedniku Vlade, Ministru prosvete

- i ukaže na **probleme u obrazovanju** i traži ponovo uspostavljanje pune saradnje ovog ministarstva sa nevladinim organizacijama.
- Neophodno je da se sprovode mere iz NPA za decu koje predviđaju **besplatnu užinu, prevoz i dodatnu nastavu za najsiromašniju decu**.
 - Predloženo je da se u sklopu usvajanja Zakona o udruženjima, predvide i podzakonska akta kojima bi bilo predviđeno da se **1% budžeta odvaja za finansiranje rada NVO**.
 - Na sastanku je pokrenuta **inicijativa** da se uputi pismo zameniku gradonačelnika Beograda i zatraži usvajanje odluke o **izradi LPA za decu grada Beograda**.

Preporuke i zaključci sa sektorskih sastanaka

Sektorski sastanak posvećen obrazovanju

Učesnici su bili podeljeni u 4 radne grupe koje su bile posvećene pitanjima predškolskog, osnovnoškolskog obrazovanja i oblicima saradnje organizacija iz klastera i ministarstva prosvete.

Radna grupa za predškolsko obrazovanje odlučila je da pripremi preporuku u vezi sa obezbeđivanjem **potpunog obuhvata dece obaveznim predškolskim programom sa naročitim osvrtom na uključivanje siromašne dece**.

Neophodna je dopuna **Stručnog uputstva za organizovanje predškolskog pripremnog programa** koja bi sadržala uputstvo o neophodnim koracima kako bi obuhvat dece bio potpun na teritoriji lokalne samouprave, predškolske ustanove, škole koja organizuje predškolski pripremni program. U tom procesu školska uprava treba da preuzme koordinaciju i nadgledanje sprovođenja dopune uputstva. Treba **formirati Tim za obuhvat dece**. Na operativnom nivou neophodno je da Predškolska ustanova (ili škola, ukoliko ona sprovodi PPP) koordinira Tim za obuhvat dece. U rad Tima treba uključiti predstavnike odeljenja društvenih delatnosti (uprave za obrazovanje) lokalne samouprave, službe vakcinisanja Doma zdravlja, Centra za socijalni rad, romskog asistenta, romske NVO, NVO koja se bavi pitanjima siromašne dece. Fokus njihovog zajedničkog rada treba da bude razmena podataka o deci kojima raspolažu i identifikovanje one dece koja nisu evidentirana, odnosno koja su siromašna i koja mogu imati teškoća prilikom upisa i pohađanja PPP. Treba uključiti i kontaktirati i medije kako bi se obezbedila i povećala informisanost roditelja o predškolskom programu, izraditi liflet/brošuru na romskom... Suštinski, neophodna je međusektorska saradnja na lokalnom nivou u koordinaciji predškolske ustanove, a uz nadgledanje i pomoći školske uprave.

Aktivnosti na povećanju obuhvata dece treba dovesti u vezu sa lokalnim planovima akcije za decu i strateškim planovima za socijalnu politiku

U cilju povećane efikasnosti i ekonomičnog korišćenja resursa povećanje obuhvata treba dovesti u vezu sa izradom, sprovođenjem lokalnih planova akcije za decu ili sa lokalnim planovima reforme socijalne zaštite. Implementacija ovih planova zasniva se upravo na međusektorskoj saradnji i polazi od potreba krajnjih korisnika.

Školske uprave mogu dobiti informacije u kojim opštinama postoje ovi planovi i samim tim mogućnost i polazište za međusektorski pristup koristeći Bazu strateških dokumenata na sajtu Tima potpredsednika Vlade za sprovođenje strategije za smanjenje siromaštva.

Radna grupa za osnovnu školu

Deca sa smetnjama u razvoju nisu deca sa posebnim potrebama. Predstavnici organizacija koje rade sa osobama sa invaliditetom dale su generalnu primedbu na termin *deca sa posebnim potrebama* koji se koristi u Ministarstvu prosvete, ističući da sva deca imaju iste potrebe, a da se može govoriti jedino o deci sa invaliditetom, ili deci sa smetnjama u fizičkom i mentalnom razvoju.

Neophodna je obavezna edukacija nastavnika za rad sa decom sa smetnjama u razvoju. Ministarstvo prosvete treba da uvede obaveznu edukaciju putem seminara za rad sa decom sa invaliditetom i ostalim osjetljivim grupama dece. Ministarstvo prosvete treba da svojim operativnom planom predvidi edukacije i na taj način direktno ulaže u razvoj i podigne kvalitet obrazovanja.

Treba početi sa stručnom obukom nastavnika za inkluzivno obrazovanje i za to odrediti sredstva u budžetu. Neophodno je preko akreditovanih programa intenzivirati stručnu obuku nastavnika koja će ih sposobiti da organizuju i sprovode nastavu koja će biti inkluzivna i sposobna da zadrži decu u redovnom obrazovnom sistemu.

U stručnu obuku nastavnika treba uključiti programe istorije, tradicije i kulture Roma, programe o predrasudama, toleranciji, prevenciji nasilja, interkulturnalne programe.

Treba nastaviti sa programom romskih asistenata. Neophodno je da Ministarstvo prosvete što pre nastavi sa programom romskih asistenata. Takođe, neophodno je naći dodatne mogućnosti za dopunski/kompenzatorni rad sa siromašnom decom.

Treba povećati informatičku pismenost nastavnika

Ukazano je i na nedovoljnu informatičku pismenost nastavnika koja ih onemogućuje da koriste postojeće baze podataka i/ili popunjavaju podacima baze podataka u školi, internet kao izvor informacija, odgovaranje na zahteve koji stižu u elektronskoj formi. Zato je neophodno organizovati stručnu obuku nastavnika za korišćenje informacione tehnologije.

Radne grupe za saradnju između institucija obrazovanja i organizacija civilnog društva

Koristiti resurse organizacija civilnog društva. Školske uprave, škole i predškolske ustanove mogu koristiti i računati na saradnju sa organizacijama civilnog društva koje odlično poznaju problem na terenu, dobro su povezane sa ciljnim grupama, poznaju jezik ciljne grupe (romski), imaju iskustvo u radu sa

marginalizovanim grupama, edukovane pojedince za rad u školi (romski asistenti), publikacije (istraživanja, analize, ankete, opšte informacije...), umrežene su sa ostalim organizacijama. Stoga je neophodno uključiti i predstavnike ovih organizacija u radne grupe za izradu strateških dokumenata i zakona.

Organizovati Sajam dobrih praksi. Predloženo je da se u okviru Sajma obrazovanja koji organizuje Ministarstvo prosvete organizuje i Sajam dobrih praksi, na kome će se predstaviti primeri dobre prakse saradnje, projekata, programa koji su uspešno realizovani i unapredili obrazovni proces, povećali obuhvat dece predškolskim programom, zadržali decu u redovnom sistemu obrazovanja.

Osigurati dvosmeran protok informacija. Protok informacija između Ministarstva prosvete i OCD treba da bude dvosmeran. U tom smislu Ministarstvo prosvete preko kontakt osobe može prosleđivati informacije o planovima i programima, konkursima od značaja za unapredovanje obrazovnog sistema i stvaranje inkluzivnog obrazovnog sistema, odnosno sistema sposobnog da uključi i zadrži svu decu i ponudi im kvalitetno obrazovanje.

Izraditi Kalendar aktivnosti/inicijativa – izrada budžeta, upis dece, testiranje, obuhvat siromašne dece, dece van sistema i u skladu sa tim organizovati tematske sastanke koji će imati pravovremen karakter i omogućiti konkretne i operativne preporuke.

Rad Zavoda za unapredovanje obrazovanja i vaspitanja treba učiniti transparentnijim, naročito u delu akreditacije programa, posebno mogućnosti da svoje programe akredituju i OCD. Potrebno je da Zavod jasno iznese prioritete prilikom akreditacije programa u jednom konkursnom roku, jer su iskustva organizacija različita. Istaknuta je potreba i za sastankom sa predstnikom ovog Zavoda.

Dodatni predlozi i preporuke

U daljem procesu konsultacija u vezi sa povećanjem obuhvata dece obaveznim predškolskim pripremnim programom došlo se do sledećih preporuka:

Neophodno je promeniti postojeći Pravilnik o bližim uslovima za početak rada i obavljanje delatnosti ustanova za decu u skladu sa novim trendovima i savremenim pristupom predškolskom obrazovanju.

Nepostojanje kapaciteta u državnim vrtićima za organizovanje predškolskog obrazovanja (uključujući i pripremni predškolski program) jeste suštinski problem u ovoj oblasti. Međutim, on je sistemske prirode i zahteva mere koje se odnose prvenstveno na zakonodavnu oblast i nemoguće je rešiti ga bez promene zakona.

Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja dozvoljeno je osnivanje predškolskih ustanova, pored državnih organa, i fizičkim i pravnim licima. Ovim se otvorila mogućnost za povećanje kapaciteta u predškolskom obrazovanju. Ipak, do tog pozitivnog efekta nije došlo ni posle 5 godina od donošenja zakona i to prvenstveno zbog nedonošenja Zakona o predškolskom obrazovanju koji je morao

da sledi odmah, a zatim i zbog, još uvek važećeg, Pravilnika. Ovaj pravilnik je pisan osamdesetih godina 20. veka i bio je namenjen društvu koje je bilo suštinski drugačije od ovog u kojem sada živimo i sa filozofijom koja je potpuno prevaziđena. Odredbe ovog pravilnika se primenjuju u postupku osnivanja privatne predškolske ustanove i te odredbe zapravo blokiraju osnivanje privatnih vrtića – npr. privatni vrtić po tom pravilniku treba da ima „sobu za izolaciju“, perionicu, kuhinju, i ostale prateće objekte... Sadašnje okolnosti su suštinski drugačije – predškolsko obrazovanje se posmatra kao deo obrazovnog procesa, a ne kao institucija socijalne zaštite što je ranije bio slučaj. Ove uslove sada je veoma teško ispuniti te u Srbiji postoji nekoliko privatnih vrtića i to samo u velikim gradovima.

Drugo, ovi uslovi se primenjuju samo na privatne inicijative, dok su škole oslobođene ovoga – npr. ni jedna škola u Srbiji nema perionicu ali ipak može da organizuje pripremni predškolski program.

Promena ovog podzakonskog akta rezultirala bi osnivanjem velikog broja privatnih, nevladinih vrtića te bi se stvorila osnova za uspostavljanje saradnje države i biznis sektora u cilju povećanja kapaciteta, a time i povećanja obuhvata sve dece predškolskim obrazovanjem.

Inače, i Strategija za smanjenje siromaštva predviđa da se ovaj problem rešava u saradnji sa privatnim i nevladnim sektorom, a gradnju novih, mega vrtića, kao što je to do sada bio slučaj, smatra nesvrishodnim rešenjem koje ne zadovoljava promenjene potrebe i savremene zahteve u ovoj oblasti.

Sektorski sastanak posvećen socijalnoj zaštiti dece

Na sastanku je predstavljen nacrt minimalnih standarda za prvu grupu od devet prioritetnih usluga socijalne zaštite, od kojih su prve tri u nadležnosti Republike, a ostale u nadležnosti lokalne zajednice, a koje je utvrdila Radna grupa Ministarstva rada i socijalne politike za razvoj i primenu standarda usluga socijalne zaštite:

- usluga smeštaja u ustanovu socijalne zaštite za decu i omladinu, uključujući osobe sa invaliditetom (OSI);
- hraniteljstvo;
- prihvatilišta;
- dnevni boravak;

Preporuke

Predvideti maksimalan broj korisnika po usluzi/instituciji/pružaocu usluga, da bi se izbeglo ponovno stvaranje ogromnih institucija/klubova/pružaoca usluga, a što se, pak, pokazalo veoma negativno po korisnike.

Uspostaviti i u potpunosti primeniti socijalni model koji podrazumeva potpuno sagledavanja potreba korisnika i njegovih mogućnosti. Kod nas je i dalje u primeni medicinski model, odnosno, procena korisnika zasniva se na osnovu medicinske dijagnoze.

U razvijanju standarda treba poći od prava – prava osoba sa invaliditetom,

prava deteta i razvijati ih u skladu sa principima deinstitucionalizacije, integracije korisnika u lokalnu zajednicu. Ukoliko se sve svede na naručivanje usluga, bez jasne povezanosti sa principima, sa reformom socijalne zaštite, u lokalnoj samoupravi može se desiti da se podržava ideja o stacionarima, umesto o modelima koji će omogućiti inkluziju.

Ispraviti **nelogičnost kod standarda hraniteljstva** – savetnik za hraniteljstvo dobija da prati 30 hraniteljskih porodica, a treba da poseti svaku porodicu najmanje jednom mesečno!

Sektorski sastanak posvećen zdravstvenoj zaštiti dece

Preporuke

- **neophodna je prioritetna primena zdravstvenih usluga za Romkinje i romsku decu u romskim naseljima, i to:**
 1. antenatalna zaštita Romkinja (najmanje četiri pregleda tokom trudnoće i savetovališni rad, po potrebi davanje mikronutrienata i pružanje odgovarajućih usluga),
 2. porođaj uz stručnu pomoć,
 3. obezbeđivanje pravilne ishrane i nege odojčeta i malog deteta,
 4. kompletna **vakcinacija dece**,
 5. rana dijagnostika i lečenje dečijih bolesti,
 6. stvaranje bezbednog okruženja.
- **vesti evidenciju o poseti patronažne sestre romskim naseljima u mesečne izveštaje patronažne službe,**
- **patronažne sestre treba da identifikuju decu koja, zbog toga što nisu registrovana, nisu ni vakcinisana**
- **vesti evidenciju o broju romskih naselja gde su ispitivani uslovi života – voda, kanalizacija, smeće i gde su preduzete mere dezinfekcije i deratizacije u mesečne izveštaje Zavoda za javno zdravlje**
- romski medijatori /medijatorke na terenu mogu **prikupiti podatke o** (pripremiti za to posebnu tabelu)
 1. obrazovanosti/ pismenosti Roma u romskim naseljima,
 2. imunizaciji dece,
 3. broju dece u porodici,
 4. broju ginekoloških pregleda žene,
 5. uslovima života u naselju (voda; kanalizacija; iznošenje smeća...);
 6. uslovima života u objektu u kome porodica živi,
 7. poznavanju prava na zdravstvenu zaštitu,
 8. posedovanju zdravstvene knjižice i drugih ličnih dokumenata,

Ovo će dati uvid u potrebe romske populacije na lokalnom nivou koji će biti osnova za izradu programa edukacije romske populacije o zdravstvenoj zaštiti, kao i pamfleta/brošura/priručnika.

- omogućiti da Romi bez zdravstvene knjižice mogu dobiti besplatno lekove sa pozitivne liste – preko povezivanja institucija primarne zdravstvene zaštite – doma zdravlja, sa institucijama socijalne zaštite – centrima za socijalni rad i razvoj multidisciplinarnog, timskog rada.
- **upoznati zaposlene u porodilištima sa članom 22. Zakona o zdravstvenom osiguranju**
- svaki Dom zdravlja treba da organizuje rad Savetovališta za mlade
- sistematizovati radno mesto socijalnog radnika u svakoj zdravstvenoj ustanovi

Preporuke Savetu za prava deteta Vlade Republike Srbije

Savet za prava deteta treba da **intenzivira zastupanje sprovodenja Nacionalnog plana akcije za decu.**

Lokalni planovi akcije za decu omogućuju implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva na nivou lokalne samouprave i mogu osigurati integrisanje smanjenja siromaštva dece kao cilj u redovne aktivnosti jedinica lokalne samouprave. Proces decentralizacije i prenosa većih ovlašćenja na lokalnu samoupravu treba da bude praćen i njihovom većom brigom i programima namenjenim deci, a koji će na lokalnom nivou doprineti unapređenju položaja dece. Zato u vezi sa promocijom LPA za decu predlažemo **uspostavljanje saradnje sa Stalom konferencijom gradova i pronalaženje mehanizma kojim bi sve lokalne samouprave bile upoznate sa značajem i potrebom izrade i sprovodenja LPA za decu.**

Neophodna je **hitna besplatna registracija dece koja nisu upisana u matične knjige rođenih.** Ta deca ne postoje, ona su van svakog sistema i potiču iz najsiromašnjih porodica. To otežava ostvarenje primarne zdravstvene zaštite dece, socijalne zaštite, prava na obrazovanje.

Obrazovanje je ključno za izlazak iz kruga međugeneracijskog siromaštva i socijalne isključenosti. Zato je neophodno da Savet za prava deteta zastupa **sprovodenje mera koje će obezbediti inkluzivno obrazovanje** i stručnu obuku i podršku nastavnika za inkluziju.

Savet za prava deteta treba da obezbedi **distribuiranje i poštovanje Opštег protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja** u svim relevantnim institucijama.

Preporuke Ministarstvu prosvete

Budući da je obrazovanje ključno u rešavanju problema siromaštva koje se međugeneracijski prenosi, organizacije iz klastera za decu veoma su zainteresovane za oblast obrazovanja i za saradnju sa Ministarstvom prosvete i to u sledećim oblastima:

- Sprovodenja reforme obrazovanja i posebno mera koje su predviđene Nacionalnim planom akcije za decu
- Usvajanje Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju
- Sprovodenje Jedinstvenog akcionog plana unapređivanja obrazovanja Roma u Republici Srbiji (JAP)
- Rešavanje statusa dece koja nisu upisana u matične knjige rođenih, za koje je neophodna međusektorska saradnja resornih ministarstava.
- Potpuni obuhvat dece obaveznim pripremnim predškolskim programom
- Potpuni obuhvat dece osnovnim obrazovanjem
- Upis i školovanje dece sa smetnjama u razvoju

- Smanjenje osipanja dece iz obaveznog obrazovanja
- Povećanje obuhvata dece srednjim obrazovanjem
- Izrada Strategije inkluzivnog obrazovanja i stvaranje zakonskog okvira za inkluzivno obrazovanje
- S obzirom na nespornu ulogu obrazovanja u podizanju kvaliteta života i podsticanju društvenog razvoja, očekujemo da kroz partnerski odnos sa Ministarstvom prosvete razvijemo mehanizme koji će obrazovanje učiniti dostupnim, kvalitetnim, sposobnim da zadrži upisanu decu i inkluzivnim, kako bi sva deca ostvarila svoje pravo na obrazovanje.

Preporuke Ministarstvu rada i socijalne politike

Zbog veoma teškog stanja u ustanovama socijalne zaštite za smeštaj korisnika sa smetnjama u fizičkom i mentalnom razvoju, a pri tom prepoznaјući opredeljenost i napore naše zemlje da radi na društvenoj integraciji u skladu sa međunarodnim konceptom zaštite ljudskih prava, naročito usvajanjem Strategije razvoja socijalne zaštite i Strategije razvoja zaštite mentalnog zdravlja, Ministarstvu rada i socijalne politike upućeni su sledeći predlozi da:

- izradi **jasan i konkretan plan procesa deinstitucionalizacije** dece i mlađih sa smetnjama u fizičkom i mentalnom razvoju,
- **program procesa deinstitucionalizacije bude prioritetan u Godišnjem operativnom planiranju** Ministarstva rada i socijalne politike,
- izdvoji sredstva za formiranje službi podrške u zajednici,
- izdvoji sredstva za razvoj specijalnog hraniteljstva,
- hitno obezbedi i počne mesečno da prenosi sredstva porodicama koje imaju osobe sa smetnjama u mentalnom razvoju bilo koje kategorije, kao podršku za obezbeđenje adekvatne nege i zadovoljavanje životnih potreba za te osobe, bez obzira na materijalnu snagu porodice.
- intenzivno radi na **razvoju alternativnih oblika socijalne zaštite dece i osoba sa smetnjama u mentalnom i fizičkom razvoju**, time što će za početak obezbediti zakonske uslove i sredstva za realizaciju primera dobre prakse i osigurati da lokalna samouprava bude upoznata sa konceptom alternativne socijalne zaštite

Smatramo da je za puno sprovođenje mera koje će biti u najboljem interesu dece sa smetnjama u razvoju neophodno usvajanje sledećih zakona:

- **Zakon o zaštitniku prava deteta,**
- **Zakon o zabrani diskriminacije** (predlog ovog zakona podnela je Skupštini Republike Srbije Koalicija protiv diskriminacije),
- **Zakon o deci i**

Predloženo je da Ministarstvo rada i socijalne politike organizacijama civilnog društva koje se bave zaštitom prava dece sa invaliditetom omogući **nesmetan pristup u institucije u cilju obavljanja nezavisnog nadzora**.

Preporuke Ministarstvu zdravlja

Ministarstvu zdravlja upućene su sledeće preporuke:

- izmenom Zakona o zdravstvenom osiguranju, omogućiti **svoj deci do 18 godina zdravstvenu zaštitu iz budžeta Republike Srbije**
- prioritetno razraditi mehanizam kojim se olakšava **ostvarivanje prava romskog stanovništva na zdravstvenu zaštitu** po Zakonu o zdravstvenom osiguranju
- sprovesti **edukaciju romskog stanovništva** o zdravstvenoj zaštiti
- razraditi mehanizme koji bi obezbedili redovnu **vakcinaciju sve dece, dakle i dece koja nemaju zdravstvenu knjižicu**. Radi se uglavnom o romskoj deci i deci interno raseljenih lica. Karton vakcinacije im je jedan od dokaza potrebnih u postupku naknadnog upisa u matičnu knjigu rođenih.
- uvesti **obavezne edukacije lekara i ostalog medicinskog osoblja u porodilištima** o deci sa smetnjama u mentalnom i fizičkom razvoju i mogućim tretmanima i intervencijama kod pojedinih stanja.
- doneti **Zakon o zaštiti prava mentalno obolelih osoba**, kako u psihijatrijskim ustanovama, tako i u biološkim i hraniteljskim porodicama.

Annex

Klaster za decu

Naziv organizacije	Amarro kham
Kontakt osoba	Helena Lakatoš
Adresa	Masaričeva 34, 23300 Kikinda
Telefon/fax	023/25-321
Imejl	amarrokham@nadlanu.com
Ciljna grupa	Romkinje i njihove porodice
Geografska oblast	Opština Kikinda

Naziv organizacije	Balkanski centar za integraciju manjina
Kontakt osoba	Andrija Janićijević
Adresa	Filipa Višnjića 39, 11080 Zemun
Telefon/fax	011 / 313 30 22
Imejl	balkanskicentar@eunet.yu
Adresa sajta	www.balkanskicentar.org.yu , www.dislexiaserbia.com
Ciljna grupa	Nacionalne manjine, osobe sa posebnim potrebama, osobe sa hendikepom, deca sa samohranim roditeljem, deca bez roditeljskog staranja, deca iz vaspitno popravnog maloletničkog centra, Romi, stare osobe, nezbrinute osobe, samohrane majke, žrtve nasilja u porodici, stranke u denacionalizaciji
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Centar za dečija prava
Kontakt osoba	Marijana Minić
Adresa	Jug Bogdanova 67-II, 36000 Kraljevo
Telefon/fax	063/88 10 773
Imejl	cdpkv@yahoo.com
Ciljna grupa	Deca
Geografska oblast	Kraljevo i okolina

Naziv organizacije	Centar za decu i omladinu
Kontakt osoba	Valentina Krstić
Adresa	Kraljevačka bb, 36210 Vrnjačka Banja
Telefon/fax	036/612 414
Imejl	youthcentervb@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.youthcentervb.org.yu
Ciljna grupa	Deca i mladi uzrasta od 6 do 25 godina
Geografska oblast	Vrnjačka Banja

Naziv organizacije	Centar za prava deteta
Kontakt osoba	Ivana Stevanović, Nikola Šahović
Adresa	Skender Begova 20/12, 11000 Beograd
Telefon/fax	011/33 44 170; 3286 700; 32 86 690
Imejl	ivana@cpd.org.yu ; nikola@cpd.org.yu
Adresa sajta	www.cpd.org.yu
Ciljna grupa	Deca
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	CIP - Centar za interaktivnu pedagogiju
Kontakt osoba	Milena Mihajlović
Adresa	Drinčićeva 30, 11000 Beograd
Telefon/fax	011/3223 909
Imejl	cipp-milena@sbb.co.yu , cipp@sbb.co.yu
Adresa sajta	http://www.cip.org.yu
Ciljna grupa	Donosioci odluka, deca, mladi, roditelji, profesionalci u različitim sistemima (obrazovanje, socijalna zaštita, zdravstvo...)
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Civilni resurs centar
Kontakt osoba	Lidija Stojković, Ibrahim Alishani i Salim Demirović
Adresa	Branka Radičevića 2, 17520 Bujanovac
Telefon/fax	017/654 309
Imejl	crc_bujanovac@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.crc-bujanovac.org
Ciljna grupa	Deca i njihovi roditelji, škole i institucije u gradu i NVO
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Čovekoljublje - Dobrotvorni fond Srpske Pravoslavne Crkve
Kontakt osoba	Zorana Gajić
Adresa	Dr Ive Popovića Đanija 4, 11000 Beograd
Telefon/fax	011/36 72 970
Imejl	program@covekoljublje.org ; beograd@covekoljublje.org
Adresa sajta	www.covekoljublje.org
Ciljna grupa	Svi ljudi u stanju potrebe, a naročito ugroženi stari, deca bez roditeljskog staranja, terminalno bolesni, nezaposleni, izbegla i raseljena lica
Geografska oblast	Srbija, Crna Gora, Republika Srpska (BiH) i Hrvatska

Naziv organizacije	Dečiji romski centar
Kontakt osoba	Milica Simić
Adresa	Alekse Nenadovica 5, 11000 Beograd
Telefon/fax	011/24 32 422
Imejl	derocent@eunet.yu
Ciljna grupa	Romska deca i žene
Geografska oblast	Beograd

Naziv organizacije	Dečja radoš
Kontakt osoba	Gordana Jovanović
Adresa	Obilićev venac bb, 19000 Zaječar
Telefon/fax	019/431 746
Imejl	dradost@verat.net
Ciljna grupa	Deca, mladi u periodu adolescencije, sa posebnim akcentom na marginalizovane grupe i njihove porodice
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Demokratska internacionalna akcija
Kontakt osoba	Dragan Cvetković
Adresa	7. jula 36, 17540 Bosilegrad
Telefon/fax	017/877 875, 062/705 257
Imejl	dragancvetkovicd@gmail.com
Ciljna grupa	Deca
Geografska oblast	Bosilegrad

Naziv organizacije	Društvo za pomoć deci sa posebnim potrebama „Naši snovi“
Kontakt osoba	Suzana Momčilović
Adresa	Vlade Đanilovića 8, 14000 Valjevo
Telefon/fax	014/221 271
Imejl	nsnovi@ptt.yu
Ciljna grupa	Deca sa smetnjama u razvoju i članovi njihovih porodica
Geografska oblast	Valjevo

Naziv organizacije	Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama opštine Aleksandrovac
Kontakt osoba	Saša Ivanović, Zoja Tmušić Bačević
Adresa	Jaše Petrovića 18g, 37230 Aleksandrovac
Telefon/fax	037/552 207
Imejl	mnroal@ptt.yu
Ciljna grupa	Mentalno nedovoljno razvijene osobe, članovi porodica
Geografska oblast	Opština Aleksandrovac

Naziv organizacije	Društvo za razvoj kreativnosti
Kontakt osoba	Aleksandra Stevanović
Adresa	Majora Tepića bb, 18220 Aleksinac
Telefon/fax	018/802 004
Imejl	okaleks@medianis.net
Adresa sajta	http://www.okalek.org.yu
Ciljna grupa	Deca i mladi
Geografska oblast	Jugoistočna Srbija

Naziv organizacije	Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine
Kontakt osoba	Olgica Bajić
Adresa	Učitelj Tase 2, 18000 Niš
Telefon/fax	018/ 234 192, 528 835, 523 422, 244 995
Imejl	drustvonis@beotel.net , oknis@medianis.net
Adresa sajta	http://www.oknis.org.yu
Ciljna grupa	Deca i mladi
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Duga
Kontakt osoba	Vesna Civrić
Adresa	Vuka Karadžića 20/8, 24430 Ada
Telefon/fax	024/851-138
Imejl	nvoduga@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.nvoduga.org.yu
Ciljna grupa	Marginalizovane grupe (romska populacija, osobe u stanju socijalne potrebe, osobe sa invaliditetom, deca sa smetnjama u razvoju, vaspitno zapuštena deca)
Geografska oblast	Teritorija opštine Ada, naselja Mol, Utrine, Serijino, Obornjača

Naziv organizacije	Durdevdan
Kontakt osoba	Ivica Durmišević
Adresa	Ljube Randelovića 2, 18310 Bela Palanka
Telefon/fax	018/854-426
Imejl	djurdevdan011@gmail.com
Ciljna grupa	Marginalizovane grupe, deca, stara iznemogla lica, žene, deca sa posebnim potrebama
Geografska oblast	Pirotski okrug

Naziv organizacije	Edukativni centar Roma
Kontakt osoba	Stevan Nikolić
Adresa	Skerlićeva 35, 24000 Subotica
Telefon/fax	024/554 697, 527 474
Imejl	ec-roma@eunet.yu
Adresa sajta	http://www.ec-roma.org.yu
Ciljna grupa	Deca, majke, mladi, osobe (deca, majke) bez lične dokumentacije
Geografska oblast	Srbija, trenutno delujemo na teritoriji Vojvodine

Naziv organizacije	Festival ekološkog pozorišta za decu i mlade
Kontakt osoba	Ljubica Kovačević
Adresa	20. oktobra 70, 21400 Bačka Palanka
Telefon/fax	021/604 5646
Imejl	ekokid@eunet.yu
Adresa sajta	http://www.ekopozorista.org
Ciljna grupa	Deca, mladi i roditelji
Geografska oblast	Najčešće su korisnici programa iz Bačke Palanke, ali neki od projekata i aktivnosti realizuju se širom naše zemlje, ali i u inostranstvu

Naziv organizacije	Forum NVO
Kontakt osoba	Radovan Milićević
Adresa	Vuka Karadžića 14, 36000 Kraljevo
Telefon/fax	036/358 670
Imejl	info@forumnvo.org.yu , jekekini@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.forumnvo.org.yu , http://www.ZamisliSrbiju.org
Ciljna grupa	Mladi, marginalizovane grupe, socijalno ugroženo stanovništvo
Geografska oblast	Kraljevo, Čačak, Kruševac, Vrnjačka Banja, Kragujevac, nacionalni programi (ZamisliSrbiju)

Naziv organizacije	Gradska čitaonica „Pirgos“
Kontakt osoba	Milija Todorov
Adresa	Ćirila i Metodija 7, 18300 Pirot
Telefon/fax	010/311 943
Imejl	pirgos@ptt.yu
Adresa sajta	http://www.pirgos.org.yu
Ciljna grupa	Lokalne vlasti, institucije, javna preduzeća, biznis sektor, NVO i udruženja građana, mediji, građani (ugrožene i marginalizovane grupe)
Geografska oblast	Pirotski okrug

Naziv organizacije	Imam ideju
Kontakt osoba	Dejan Aleksić
Adresa	Jug Bogdanova 21/7, 36000 Kraljevo
Telefon/fax	036/232 046, 064/306 93 36
Imejl	nvo_imamideju@ptt.yu
Ciljna grupa	Deca i mladi
Geografska oblast	Kraljevo

Naziv organizacije	Inicijativa za inkluziju "VelikiMali"
Kontakt osoba	Valentina Zavišić
Adresa	Vojvode Živojina Mišića 6, 26101 Pančevo
Telefon/fax	013/344 681
Imejl	office@velikimali.org
Adresa sajta	www.velikimali.org
Ciljna grupa	Deca sa smetnjama u razvoju
Geografska oblast	Direktan rad sa korisnicima - teritorija SO Pančevo; rad kroz mreže i koalicije - Srbija

Naziv organizacije	Izazov života
Kontakt osoba	Violeta Tmušić
Adresa	Svetosavska 352, 11460 Barajevo, Beograd
Telefon/fax	011/83 00 009
Imejl	izazov.zivota@gmail.com
Ciljna grupa	Ugroženo stanovništvo, uključujući: decu, stare, bolesne, izbegla i raseljena lica, nezaposlene i siromašne, žrtve nasilja i ostale ugrožene kategorije.
Geografska oblast	Barajevo, Beograd

Naziv organizacije	KIC Pralipe
Kontakt osoba	Radovan Asković
Adresa	Milivoja Manića 2a, 18300 Pirot
Telefon/fax	010/320 826, 010/320 827
Imejl	askovicr@ptt.yu
Ciljna grupa	Romi, deca, žene i odrasli
Geografska oblast	Pirotski okrug

Naziv organizacije	MIO tim Zaječar (Mreža inkluzivnog obrazovanja)
Kontakt osoba	Ljiljana Stojanović
Telefon/fax	063 850 94 73
Imejl	stljilja@ptt.yu
Ciljna grupa	Deca u vrtiću, osnovnim školama
Geografska oblast	Zaječar

Naziv organizacije	Multikulturalni centar Narajan
Kontakt osoba	Safet Osmanović i Ibrahim Osmani
Adresa	15. novembra 91, 17523 Preševo
Telefon/fax	064/24 00 218, 063/808 79 48
Imejl	narajan@ptt.yu
Ciljna grupa	Predškolska i školska deca
Geografska oblast	Preševo

Naziv organizacije	NEXUS
Kontakt osoba	Vesna Cvetković
Adresa	Nemanjina 21, 17500 Vranje
Telefon/fax	017/431 484
Imejl	nexusvranje@gmail.com
Adresa sajta	http://www.nexusvranje.com
Ciljna grupa	Deca, mladi, stari, žene, IRL, izbeglice, Romi, osobe sa posebnim potrebama
Geografska oblast	Pčinjski okrug

Naziv organizacije	Nova vizija
Kontakt osoba	Mirsad Duran
Adresa	Jovana Popovića 12, 31300 Prijepolje
Telefon/fax	063/81 27 950
Imejl	vizija1@eunet.yu
Adresa sajta	http://www.novavizija.org.yu
Ciljna grupa	Deca, mladi, marginalizovane grupe, stručnjaci različitih profila koji se bave decom i mladima
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Odred izviđača Majdanpečki odred
Kontakt osoba	Tomica Jasenski
Adresa	Svetog Save 12, P.F. 56, 19250 Majdanpek
Telefon/fax	030/588 125
Imejl	skautimajdan@sezampro.yu
Ciljna grupa	Deca i mladi
Geografska oblast	Opština Majdanpek, a sa Savezom izviđača Srbije Evropa i ceo svet

Naziv organizacije	Otvorene perspektive - Nyitott Távlatok
Kontakt osoba	mr Verona Molnar
Adresa	Limska 12, 24000 Subotica - Szabadka
Telefon/fax	024/551 736, 064/253 93 43
Imejl	verona@eunet.yu
Ciljna grupa	Mladi, manjinske grupe
Geografska oblast	Uža regija, prekogranična saradnja

Naziv organizacije	PAAD centar za socio-kulturološke izuzetnosti
Kontakt osoba	Saša Dujin
Adresa	Revolucije 1, 23272 Novi Bečeј
Telefon/fax	023/775 583
Imejl	gruapapaad@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.paad.org.yu
Ciljna grupa	Mladi, manjinske grupe
Geografska oblast	Prvenstveno lokalna, mada aktivnostima često pokrivamo i celu Srbiju, pa čak i regionalno

Naziv organizacije	Pomoć deci
Kontakt osoba	Ljiljana Vasić
Adresa	Kolarčeva 7, 11000 Beograd
Telefon/fax	011/3248 365
Imejl	pomocdeci@eunet.yu
Adresa sajta	http://www.pomocdeci.org.yu
Ciljna grupa	Deca i omladina, izbegla i raseljena lica, manjine
Geografska oblast	Srbija, zapadni Balkan

Naziv organizacije	Prijatelji dece opštine Indija
Kontakt osoba	Zorica Petrović
Adresa	Kralja Petra bb, 22320 Indija
Telefon/fax	022/561 330
Imejl	ucitibiti@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.prijateljidece.org.yu
Ciljna grupa	Deca, nastavnici, roditelji
Geografska oblast	Vojvodina

Naziv organizacije	Prijatelji dece opštine Požarevac
Kontakt osoba	Radiša Đorđević
Adresa	Kosovska 77, 12000 Požarevac
Telefon/fax	012/541 795, 064/19 19 912
Imejl	rdjordjev@ptt.yu
Ciljna grupa	Deca
Geografska oblast	Opština Požarevac

Naziv organizacije	Prijatelji dece opštine Voždovac
Kontakt osoba	Božidar Delić
Adresa	Ustanička 53, Voždovac, 11050 Beograd
Telefon/fax	011/244 54 38
Imejl	dositej@EUnet.yu , pdvozd@gmail.com
Ciljna grupa	Deca
Geografska oblast	Opština Voždovac

Naziv organizacije	Prijatelji dece Zemuna
Kontakt osoba	Milan Ilijin Micko
Adresa	Gradski park 2/103, 11080 Zemun
Telefon/fax	011/2617 625
Imejl	mickopdz@Eunet.yu
Ciljna grupa	Deca
Geografska oblast	Zemun, Surčin i Beograd

Naziv organizacije	PRO VITAE - Za život
Kontakt osoba	Snežana Franceško
Adresa	Solarski Trg 3, 22000 Sremska Mitrovica
Telefon/fax	022/625 212
Imejl	pro_vitae_sm@yahoo.com
Adresa sajta	http://www.provitae.org.yu
Ciljna grupa	Marginalizovane grupe (mladi, žene, deca, stari, osobe sa invaliditetom, Romi)
Geografska oblast	Sremski okrug

Naziv organizacije	Romski humanitarni centar
Kontakt osoba	Salim Demirović
Adresa	Moravska 94, 17520 Bujanovac
Telefon/fax	017/652 610
Imejl	crc_salim@yahoo.com , romabaj@yahoo.com
Ciljna grupa	Romska deca i njihovi roditelji
Geografska oblast	Južna Srbija

Naziv organizacije	Romski kulturni centar
Kontakt osoba	Prof. Nebojša Selistarević
Adresa	Saglamci 18, 17542 Vranjska Banja
Telefon/fax	017/546 205, 545 007
Imejl	rkcbanja@gmail.com
Adresa sajta	http://www.romacentar.org.yu
Ciljna grupa	Romi
Geografska oblast	Jug Srbije

Naziv organizacije	Romsko-srpsko prijateljstvo “Stablo”
Kontakt osoba	Gordana Petrović
Adresa	Španskih boraca 20/3, 34000 Kragujevac
Telefon/fax	034/338 854
Imejl	stablok@ptt.yu , jakazena@ptt.yu
Ciljna grupa	Mladi i deca romske i drugih nacionalnosti
Geografska oblast	Srbija / Kragujevac

Naziv organizacije	RROMA - ROTA
Kontakt osoba	Miroslav Meržan
Adresa	Živice Dokić 33, 23300 Kikinda
Telefon/fax	023/26 321, 063/725 1120
Imejl	rromarota@yahoo.com
Ciljna grupa	Romska zajednica
Geografska oblast	Opština Kikinda

Naziv organizacije	Ruke prijateljstva
Kontakt osoba	Zoran Petrović
Adresa	Dositejeva 96/1, 36000 Kraljevo
Telefon/fax	036/381 286 064/2372 404
Imejl	zp-nvo-rukep@tron-inter.net
Ciljna grupa	Romska zajednica, deca i socijalno ugrožene porodice
Geografska oblast	Opština Kraljevo, raški region, Republika Srbija

Naziv organizacije	SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja, Beograd
Kontakt osoba	Lada Protić
Adresa	Beograd
Telefon/fax	011/33 47 007
Imejl	sostelefon@eunet.yu
Adresa sajta	http://www.sos-telefon-beograd.org.yu
Ciljna grupa	Žene i deca
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	SOS telefon za žene i decu žrtve nasilja, Vlasotince
Kontakt osoba	Svetlana Šarić
Telefon/fax	016/877 490
Imejl	sos.vlas@eunet.yu
Ciljna grupa	Žene i deca
Geografska oblast	Južna Srbija

Naziv organizacije	Sportsko društvo za decu i omladinu sa posebnim potrebama „Palestra”
Kontakt osoba	Mirela Milojević
Adresa	Branka Perišića 36/19, 37000 Kruševac
Telefon/fax	037/432 033, 064/139 0282
Imejl	palestra@palestra.org.yu
Adresa sajta	http://www.palestra.org.yu
Ciljna grupa	Deca i mladi od 10 do 35 godina
Geografska oblast	Rasinski okrug

Naziv organizacije	Udruženje građana sa hendikepom “Frend”
Kontakt osoba	Vojkan Izvonar
Adresa	Zmaj Jovina 5, lokal 1, 19250 Majdanpek
Telefon/fax	030/584 190, 030/588 310
Imejl	frend.mpek@nadlanu.com
Ciljna grupa	Mladi sa različitim tipovima invaliditeta, deca i ostale starosne strukture
Geografska oblast	Opština Majdanpek

Naziv organizacije	Udruženje građana za civilno društvo i demokratiju Pružena ruka
Kontakt osoba	Ljiljana Milojković
Adresa	Kosovska 11, 18430 Kuršumlija
Telefon/fax	027/383 506, 063/740 5496
Imejl	mordekai@nadlanu.com
Ciljna grupa	Marginalizovane i ugrožene grupe, pre svega deca
Geografska oblast	Opština Kuršumlija

Naziv organizacije	Udruženje prosvetnih radnika LOGOS
Kontakt osoba	Dragan Nikolić
Adresa	Tanaska Rajića 76, 18300 Pirot
Telefon/fax	010/319 719, 063/84 61 529, 010/321 441
Imejl	dniklogos@ptt.rs , info@logos.org.rs , logos_pirot@yahoo.com
Ciljna grupa	Deca, mladi, osobe sa invaliditetom, Romi, žene, stari, izbegla i raseljena lica
Geografska oblast	Pirotski okrug

Naziv organizacije	Udruženje romskih studenata
Kontakt osoba	Ksenija Aleksandrović
Adresa	Bože Kuzmanovića 44, 21000 Novi Sad
Telefon/fax	021/401 350
Imejl	alexena@neobee.net
Ciljna grupa	Romska zajednica, deca i omladina, roditelji, stari, nezaposleni Romi
Geografska oblast	Vojvodina

Naziv organizacije	Udruženje samohranih majki
Kontakt osoba	Miroslava Jovanović
Adresa	Pariske Komune 11a, 18000 Niš
Telefon/fax	064/159 1371
Imejl	ajsi@sbb.co.yu
Ciljna grupa	Žene, deca
Geografska oblast	Niš i okolna sela

Naziv organizacije	Užički centar za prava deteta
Kontakt osoba	Radovan Cicvarić
Adresa	Dimitrija Tucovića 60, 31000 Užice
Telefon/fax	031/510 180, 512 428
Imejl	ciler@eunet.yu
Adresa sajta	http://www.ucpdue.org
Ciljna grupa	Deca, mladi, profesionalci koji rade sa decom, roditelji
Geografska oblast	Srbija

Naziv organizacije	Vesta
Kontakt osoba	Vesna Vasić
Adresa	Toplička 2, 32101 Čačak
Telefon/fax	032/223 501
Imejl	ziko@eunet.yu
Ciljna grupa	Sve ugrožene osobe (stari, bolesni, deca, pripadnici nacionalnih manjina, izbeglice, socijalno ugrožene osobe, invalidi)
Geografska oblast	Čačak, Srbija

Naziv organizacije	Veza
Kontakt osoba	Blagota Vojinović
Adresa	Toplička 1, 18430 Kuršumlija
Telefon/fax	027/384 046, 381 730 i 063/83 50 699
Imejl	vezablago@ptt.yu
Adresa sajta	http://www.udruzenjeveza.org.yu
Ciljna grupa	Marginalizovane i ugrožene grupe (grupe u riziku)
Geografska oblast	Opština Kuršumlija

Spisak OCD sa listom strateških dokumenata na čijoj su izradi bili angažovani

Centar za prava deteta, Beograd	NPA za decu
Centar za dečija prava, Kraljevo	LPA za decu
Centar za decu i omladinu, Vrnjačka Banja	Projekat planiranja lokalnih usluga socijalne zaštite – PLUS
CIP – Centar za interaktivnu pedagogiju, Beograd	Nacrt Strategije za unapređivanje obrazovanja Roma u Republici Srbiji Jedinstveni akcioni plan unapređivanja obrazovanja Roma u Republici Srbiji Lokalne strategije unapređivanja obrazovanja Roma u Kragujevcu i Nišu Obuka predstavnika lokalne uprave i romskih koordinatora za izradu akcionih planova unapređivanja obrazovanja Roma
Društvo za razvoj kreativnosti, Aleksinac	Strateški plan za ekonomski razvoj opštine Aleksinac
Đurđevdan, Bela Palanka	Strateški plan za socijalnu zaštitu u Beloj Palanci, LPA za decu
Edukativni centar Roma, Subotica	Lokalni akcioni plan za obrazovanje dece romske nacionalnosti, Strateško planiranje socijalne zaštite u Subotici
Forum NVO, Kraljevo	Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP), SSS iz oblasti ekonomskog osnaživanja, problema mladih
KIC Pralipe, Pirot	Lokalni akcioni plan za Rome, Lokalni plan akcije za osobe sa invaliditetom, Strategija inkluzivnog obrazovanja za romsku i drugu marginalizovanu decu u opštini Pirot, LPA za decu.
Udruženje prosvetnih radnika LOGOS, Pirot	Strateški akcioni plan za razvoj Pirot, Lokalni plan akcije za osobe sa invaliditetom, LPA za decu
Odred izviđača Majdanpečki odred, Majdanpek	Lokalni ekološki akcioni plan, (LEAP) Strateški akcioni plan opštine

	Majdanpek, Osnivanje Asocijacije za razvoj opštine Majdanpek.
Društvo za pomoć deci sa posebnim potrebama Naši snovi, Valjevo	Planiranje integralne socijalne politike, LPA za decu.
Nexus, Vranje	Strategija razvoja opštine Vranje 2006 – 2010 LPA za decu
Nova Vizija, Prijepolje	Strategija održivog razvoja opštine Prijepolje 2005-2009, LPA za decu.
PAAD, Novi Bečej	LPA za mlade, Strategije ekonomskog razvoja opštine Novi Bečej
Pirgos, Pirot	Strateško - akcioni plan razvoja opštine Pirot, LPA za decu
Prijatelji dece opštine Indija	Plan socijalne politike opštine Indija
Prijatelji dece Zemuna	Strateški plan za socijalnu politiku 2005-2010
Romski kulturni centar, Vrangska Banja	Strategija razvoja opštine Vranje
Ruke prijateljstva, Kraljevo	Opštinska stambena strategija, Kraljevo
SOS za žene i decu žrtve nasilja, Vlasotince	Strateški plan razvoja opštine Vlasotince 2006 – 2010
Romsko-srpsko prijateljstvo Stablo, Kragujevac	Lokalna strategija za obrazovanje Roma
Udruženje građana „Dečja radost“, Zaječar	U okviru izrade strateškog plana opštine Zaječar, učestvovali u delu koji se odnosi na aktivnosti nevladinog sektora u opštini
Udruženje građana Duga, Ada	Strategija socijalne zaštite opštine Ada
Užički centar za prava deteta, Užice	Strategija za decu i mlade Užica

Tim potpredsednika Vlade za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva pokrenuo je program „Kontakt organizacije civilnog društva za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva u Republici Srbiji“ sa namerom da podstakne i promoviše uključenje organizacija civilnog društva u proces primene Strategije za smanjenje siromaštva na nacionalnom i lokalnom nivou.

Cilj ovog programa je da se uspostavi i unapredi komunikacija i dijalog između predstavnika civilnog društva i državnih institucija i da se OCD uključe kao ravnopravan partner u sprovođenje SSS. Aktivnosti programa treba da doprinesu rešavanju pitanja koja se tiču zastupanja interesa i poboljšanja položaja osetljivih grupa.

Ova brošura nastala je kao rezultat jednogodišnjih aktivnosti u okviru programa u periodu od juna 2007. do maja 2008. godine i sumira proces analize resursa 54 organizacije civilnog društva koje su pristupile klasteru za decu, konsultacija i formiranja zaključaka i preporuka koje imaju za cilj smanjenje siromaštva dece u našoj zemlji.

Program Kontakt organizacije civilnog društva za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva finansiran je sredstvima Odeljenja za međunarodni razvoj Ujedinjenog Kraljevstva namenjenih Vladi Republike Srbije da nadzire i koordinira implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva. Za sadržaj ovog dokumenta jedino je odgovorno Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine. Izneti stavovi se ne mogu smatrati zvaničnim stavovima Tima potpredsednika Vlade za implementaciju SSS.